

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Rytíři Řádu krásného slova 2022/2023

Východočeští rytíři Řádu krásného slova

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Čtvrtletník

Náklad: 600 výtisků

Určeno knihovnám Královéhradeckého kraje

Vychází s finanční podporou
Královéhradeckého kraje

Šéfredaktor: Mgr. Petra Řoutilová

Redakční rada:

Mgr. Jana Benešová, Bc. Vladimíra Buchtová,
Miroslava Cvejnová, Ester Horáková,
Bc. Kateřina Hubertová, Mgr. Marta Lelková,
PhDr. Olga Pitašová, Bc. Eva Semrádová,
Mgr. Marta Pešková Staníková, Mgr. Eva Svobodová,
Markéta Tučková, Mgr. Vanda Vaníčková, PhD.

Korektury: PhDr. Božena Klabalová

Sazba, tisk: AD reklama, s. r. o., Trutnov

Vydává Studijní a vědecká knihovna
Hradecká 1250
500 03 Hradec Králové
tel. 494 946 200
e-mail: unas@svkhk.cz
<https://www.svkhk.cz/Pro- knihovny/Zpravodaj-U-nas.aspx>

Inzerci přijímá redakce.
Za původnost a obsahovou správnost ručí autor.
Nevyžádané příspěvky se nevracejí.

Toto číslo vyšlo 14. 9. 2023.

MK ČR E 14191
ISSN 0862-9366 (Print)
ISSN 2571-4597 (Online)

Copyright 2022 SVK HK
Všechna práva vyhrazena. Žádná část nesmí
být reprodukována, uchovávána v rešeršním
systému nebo šířena jakýmkoliv způsobem
bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

KONTAKTY

Studijní a vědecká knihovna,
Hradecká 1250, 500 03 Hradec Králové

Telefonní ústředna: 494 946 200
Ředitelství: 205
Public relations: 203
Oddělení služeb knihovnám: 224
Meziknihovní služba: 219

OBSAH ČÍSLA

Na slovíčko	
Neobyčejné aktivity v neobyčejných knihovnách	3
Šumné knihovny	
Cena Knihovna roku Královéhradeckého kraje – ocenění pro moderní přívětivá místa, kde je každý vítán	4
Místní knihovna Holovousy – knihovna s vůní jablek	5
Obecní knihovna v Hejtmánkovicích	6
Knihovna U Mokřinky	7
Naše téma	
Výlety s Knihovnou Jaroslava City	9
Slavoj je plný zvířat	10
Za ptačím zpěvem už podruhé	11
Prostory a vybavení knihoven	
S knihovnou v jednom domě	12
Obecní knihovna a komunitní centrum Kostelní Lhota – místo, kde žijeme	14
Nové trendy	
Role sociálních sítí při budování a rozvoji komunitních knihoven	16
Trocha odbornosti	
Rozvoj digitálních kompetencí v základním vzdělávání	18
Zaujalo nás	
Stopy historie v knihovním fondu Lékařské knihovny Lékařské fakulty v Hradci Králové	19
Stalo se	
Rytíři Řádu krásného slova – Kde končí svět 2022/23	20
Rytířka Marta Pešková Staníková	21
Seniorská OKNA	22
Metodici podruhé v Kutné Hoře	24
Směr Havlíčkův Brod	25
Základy kybernetické bezpečnosti	26
Jak slavík učil člověka moudrosti na královéhradeckých školách	27
Doporučujeme do vašich fondů	
Modernizujeme knihovnu aneb S chutí do toho a půl je hotovo!	29
Okénko	
Jestem sobą aneb ERASMUS+ pro seniory z Polska a České republiky	30
Z knihovnických organizací	
Sdružení knihoven ČR se stane spolkem	32
Kdo je	
Markéta Šolcová bdí nad Knihovnou Břetislava Kafky	34

Obálka:

Rytíři Řádu krásného slova 2022/2023
Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2022 (e-kniha)

Foto nad Do čísla přispěli:

Výlet seniorů z Knihovny Jaroslava City ve Vysokově

Zvláštní přílohy:

Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2022 (e-kniha)

Fotografie použité v tomto čísle jsou z archivů jednotlivých
knihoven nebo z jejich webových stránek.

Neobyčejné aktivity v neobyčejných knihovnách

Petra Řouřilová

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

ve třetím čísle zpravodaje jsme se zaměřili na méně obvyklé aktivity, které knihovny pořádají pro zájmové skupiny ve své obci. A nemuseli jsme jít nikam daleko. V našem kraji máme knihovny aktivní, a co se nápadů týče, i velmi kreativní. Někde se šije, jinde hraje divadlo nebo se pořádají turnaje v nohejbalu. V Knihovně Jaroslava City ve Vysokově se jezdí na výlety, v Městské knihovně Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem mají menší zoo a ve vědecké knihovně v Hradci Králové se milovníci ptáků vydávají za ptačím zpěvem. Inspirovat se můžete v **rubrice Naše téma**.

Na jaře proběhl druhý ročník soutěže Knihovna roku Královéhradeckého kraje, kterou vyhlašuje Královéhradecký kraj a organizačně zajišťuje Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové. Knihovny, které byly do soutěže nominovány, se vám představí pomocí medailonku v **rubrice Šumné knihovny**. V čísle, které právě držíte v ruce, se můžete dočíst více o Místní knihovně Holovousy, Obecní knihovně v Hejtmánkovicích a o knihovně U Mokřinky. Ve čtvrtém čísle budou otištěny medailonky dalších. Slavnostní vyhlášení prvních tří vítězných knihoven proběhne ve středu 11. října 2023 ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové.

Pokud byste se také chtěli zapojit do soutěže o nejlepší knihovnu kraje, ale nemáte dostatečně

reprezentativní prostory, podívejte se do rubriky **Doporučujeme do vašich fondů**. Najdete tam článek Mgr. Lenky Dostálové o nově vydané praktické příručce *Veřejná knihovna – srdce obce*, která by vám mohla pomoci s rozhodnutím, jestli a jak začít s rekonstrukcí či modernizací knihovny. Publikace je plně dostupná na webových stránkách Metodického centra pro výstavbu a rekonstrukci knihoven.

Nesoutěží pouze knihovny, ale také dětští návštěvníci knihoven. V letošním roce proběhl už 13. ročník celostátního projektu Klubu dětských knihoven SKIP „Kde končí svět“. Soutěžní příspěvky byly psány formou prózy i poezie a velice často děti tvořily i komiksy. Za náš region byly do Řádu rytířů krásného slova pasovány dvě slečny a jeden mladý muž. Ale děti nebyly jediné pasovány na rytíře, nově se titulem Rytířka Řádu krásného slova pyšní také Marta Pešková Staníková, ředitelka Městské knihovny Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem a členka redakční rady zpravodaje U nás. Moc gratulujeme. Rozhovor s Martou Peškovou Staníkovou i o projektu Kde končí svět si můžete přečíst v **rubrice Stalo se**.

Během pozdního jara a léta proběhlo plno pěkných akcí, školení či výletů nejen po krásách knihoven českých. Všechno to na vás čeká na stránkách aktuálního zpravodaje.

Krásný barevný podzim vám přeji nejen já, ale i celá redakční rada zpravodaje U nás.

Cena Knihovna roku Královéhradeckého kraje – ocenění pro moderní přívětivá místa, kde je každý vítán

Pavína Mazánková

Dne 15. března byl v letošním roce vyhlášen již druhý ročník soutěže Knihovna roku Královéhradeckého kraje, kterou vyhlašuje Královéhradecký kraj ve spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové. Smyslem ocenění je zejména vyjádření veřejného uznání knihovnám, knihovníkům, dobrovolníkům a také místním samosprávám za jejich úsilí rozvíjet kulturní a komunitní centrum v obci. Cílem je také ocenit kvalitu v oblasti poskytování veřejných a informačních služeb a rozmanitou nabídku motivačně rozvíjejících, vzdělávacích a kulturních akcí reagující na současné potřeby společnosti. Dobrá mediální a digitální gramotnost je v době obrovského růstu informačních technologií a zdrojů životně důležitou potřebou pro každého z nás.

Soutěž je vyhlašována pro profesionální i neprofesionální knihovny v malých sídlech do 7,5 tisíce obyvatel a navazuje na pravidla a principy celostátní soutěže Knihovna roku a Vesnice roku. Knihovny jsou nominovány do soutěže svými pověřenými knihovnami. Vítězná knihovna postupuje do celostátní prestižní soutěže Knihovna roku, jejímž vyhlašovatelem je Ministerstvo kultury České republiky.

Kritéria pro hodnocení knihoven jsou nastavena tak, aby postihla šíři všech druhů poskytovaných služeb, jejich celkovou úroveň včetně moderního, udržitelného vybavení prostor. Hodnocení zohledňuje také i to, jak knihovna, potažmo knihovník, reaguje na nové trendy, potřeby a zájmy uživatelů i místních obyvatel a spolků, nakolik je nabídka pestrá a pracuje

s různými věkovými a cílovými skupinami obyvatel. Zda je knihovník ochoten upozadit klasický pohled na služby knihovny a vytvářet tak i kreativní rozvíjející prostředí.

Důležité je i zapojení do národních projektů, z nichž některé jsou i přímo finančně podpořeny krajskými dotacemi, a obce mohou tak výstupů využít za velmi výhodných podmínek. Jedním ze základních posouzení je i spolupráce se školami, místními spolky a organizacemi, místními akčními skupinami a dalšími subjekty. Dále také jak se knihovna soustředí na propagaci, obsah a úroveň webové prezentace včetně online katalogu a na využívání možností sociálních sítí. Výhodiskem pro hodnocení knihoven jsou celostátní knihovnické standardy, zohledňuje se také úspěšná účast v krajském kole soutěže Vesnice roku.

Soutěž je motivací pro přeměnu knihoven v otevřené, přívětivé, moderní instituce, jejichž role v obci vytváří neopomenutelné místo pro setkávání, využívání volného času a vědomostního vzdělávání. Vítězné knihovny jsou dobrým vzorem a pomocníkem pro ostatní.

Zapojte se tedy do soutěže, která vám přinese zvýšení prestiže centra kulturního a společenského života a upevnění kulturní identity spjaté s obcí. Nejlépe oceněné knihovny získají pamětní list a finanční odměnu.

V tomto čísle zpravodaje se vám představí první tři ze šesti knihoven soutěžících v roce 2023 o titul Knihovna roku Královéhradeckého kraje. V příštím roce mezi nimi může být právě ta vaše.

Kontakt na autorku: pmazankova@kr-kralovehradecky.cz

Místní knihovna Holovousy – knihovna s vůní jablek

Kolektiv autorů z Místní knihovny Holovousy

Název knihovny: Místní knihovna Holovousy

Odkaz na webovou stránku: <https://knihovna.holovousy.cz/>

Počet obyvatel obce: 559

Otevírací doba:

Holovousy – 6 hodin týdně

pondělí 8.00–10.00 hod.

úterý 15.00–17.00 hod.

čtvrtek 8.00–10.00 hod.

Chodovice – 20 hodin týdně

pondělí, čtvrtek 7.00–8.00; 13.00–15.30

úterý 7.00–9.00; 12.00–14.00

středa, pátek 7.00–9.00; 13.00–15.30

Pověřená knihovna: Knihovna Václava Čtvrтка v Jičíně

Umístění a vybavení knihovny – např. dostupnost v rámci obce, charakteristika a velikost prostor, bezbariérovost, doplňování fondů, technické vybavení

Místní knihovna Holovousy je umístěna na návsí v samostatné místnosti v přízemí budovy obecního úřadu. Přístup pro vozíčkáře je možný s asistencí. Knihovna je vybavena promítací technikou, notebooky a čtečkou čárových kódů. Technické vybavení je obnovováno v rámci projektu VISK 3. Využívá se regionální knihovní

systém Verbis. Obec přispívá na nákup do výměnného fondu každý rok částkou 10 500 Kč. Vlastní fond knihovna nenakupuje, pouze má předplacená periodika. Čtenářům nabízí audioknihy, knihy a časopis Pod Zvičinou.

Pobočka knihovny byla otevřena v roce 2021 a je umístěna v budově ZŠ a MŠ Chodovice. Bezbariérovost je zde vyřešena schodolezem. Půjčování knih pro děti i dospělé se stalo dostupnějším pro všechny čtenáře. Otevřením pobočky došlo k rozšíření vypůjčiční doby a knihovna získala nové čtenáře.

Služby knihovny – např. zaměření služeb, účast v celostátních projektech, spolupráce se školskými zařízeními a spolky

Knihovna se pravidelně zapojuje do celostátních akcí BMC a Týden knihoven je samozřejmostí. Letos se poprvé zaregistrovala do projektu Bookstart, který smysluplně rozšiřuje aktivity knihovny v úzké spolupráci s obcí.

Knihovna spolupracuje se ZŠ a MŠ Chodovice, spolkem Školy pro život, sborem pro občanské záležitosti, klubem seniorů, SDH Holovousy, MAS Podchlumí, mikroregionem Podchlumí, Podzvičinsko.

Umístění pobočky ve škole umožnilo knihovnici a zároveň paní učitelce Lence Doležalové rozšíření možnosti pracovat s dětmi a podporovat čtenářskou gramotnost. Knížky jsou využívány během výuky při hodinách čtení a půjčují si je také paní učitelky z mateřské školky při čtení pohádek dětem před spaním.

Děti mají knihy na dosah a mohou knihovnu navštívit každý den, prohlédnout si nové knihy a poradit se při výběru, každý dle svého zájmu a uvážení. Prvňáčci se začátkem nového školního roku seznámí s knihovnou už tradičně při besedě „Vybíráme knížku a přihlašujeme se do knihovny“. I přesto, že je pobočka knihovny umístěna v budově ZŠ a MŠ, je každoročně v jarních mě-

sících připraven zázitkový program s knížkou v Místní knihovně Holovousy.

Pobočka knihovny má v pronájmu od MAS Podchlumí knihobudku, o kterou se stará a pravidelně ji s dětmi doplňuje.

Příklad významné akce uskutečněné v letech 2022–2023

V rámci pravidelného setkávání klubu seniorů proběhla přednáška „Přátelské povídky o českých památkách UNESCO“. Pro děti MŠ Chodovice to bylo „Velikonoční povídkání“, seznámení s knížkami, motivační aktivity podporující čtenářství a zájem o knížky.

Čeho si na své knihovně nejvíc považujete, co se vám povedlo, co se nejvíce líbí návštěvníkům?

Jsmeme mile překvapeni zájmem dětí, které nad knížkami diskutují a vybírají si, které knihy si půjčí domů nebo které si v hloučku budou společně číst o přestávkách.

Kromě půjčování knížek široké veřejnosti je knihovna hojně využívána. Pravidelně se zde schází klub seniorů, konají se zde tematické besedy s promítáním, výtvarné a tvořivé dílny, ale také pracovní schůzky při plánování obecních akcí. Je zázemím například při konání každoročních Slavností holovouských malináčů, největší obecní akci, na kterou přijíždějí tisíce návštěvníků nejen z našeho okolí. To se v prostorách knihovny hodnotí soutěž „O nejlahodnější

jablečný moučník“, která je nedílnou součástí Slavností, známých i za hranicemi našeho okresu.

V prostorách knihovny se konají nejen veřejná zastupitelstva obce, ale také je využívají místní spolky pro svá setkávání. V období voleb je důstojnou volební místností.

Knihovna opravdu žije a je příjemným místem k posezení a setkávání.

Obecní knihovna spolu s pobočkou v ZŠ a MŠ Chodovice jsou nedílnou součástí společenského života v obci. Paní knihovnice je plná nápadů, které v průběhu roku realizuje, a zapojuje se do knihovnických akcí.

Místní knihovna Holovousy získala v roce 2019 ocenění Knihovna Jičínska.

Kontakt na autorský kolektiv: akce.holovousy@seznam.cz

Obecní knihovna v Hejtmánkovicích

Martina Zelenková

Název knihovny: Obecní knihovna v Hejtmánkovicích

Odkaz na webovou stránku: www.hejtmankovice.cz/obecni-knihovna

Počet obyvatel obce: 596

Otevírací doba: pondělí 16.00–18.00

Pověřená knihovna: Městská knihovna Náchod, o.p.s.

Umístění a vybavení knihovny – např. dostupnost v rámci obce, charakteristika a velikost prostor, bezbariérovost, doplňování fondů, technické vybavení

Obecní knihovna v Hejtmánkovicích se nachází ve středu obce v nové budově polyfunkčního komunitního centra. Jedná se o zcela nové prostory, které jsou plně bezbariérové a vybavené novými

mi regály i nábytkem, nachází se zde dětský koutek i posezení jak v křeslech, tak u velkého stolu. Toto zázemí je pro knihovnu vítanou změnou. Do ledna 2020 byla totiž umístěna v budově místní mateřské školy v půdních prostorách. Přestěhování jí přineslo zasloužené oživení.

Služby knihovny – např. zaměření služeb, účast v celostátních projektech, spolupráce se školskými zařízeními a spolky

Knihovna je zapojena do celorepublikové soutěže Lovci perel. Letos na podzim bude vyhlášen třetí ročník. První ročník byl ve znamení tristní účasti, druhý však vše vynahradil a malých lovců perel přibývá. Za zmínku stojí to, že myšlenka této hry nejprve oslovila nejstarší čtenáře; většina z nich projevila přání se do ní zapojit.

Knihovna úzce spolupracuje s místní mateřskou školou a spolkem Hejtmanky (spolek žen většinou seniorského věku, které se pravidelně scházejí a pomáhají na kulturních a společenských akcích obce). Spolupráce s Hejtmankami spočívá ve vydání dnes již dvou tištěných publikací s obli-

benými recepty. První kuchařka je zaměřena na vánoční cukroví, ta druhá obsahuje recepty na různé druhy pomazánek. Letos vyjde díl třetí.

Příklad významné akce uskutečněné v letech 2022–2023

S prázdninami bylo v knihovně zahájeno „Retrohraní“, návštěvníci mohou vzpomínat na doby, kdy neexistovaly počítače, internet ani chytré telefony, a zahrát si různé retro hry a načerpat inspiraci pro svůj volný čas.

Čeho si na své knihovně nejvíc považujete, co se vám povedlo?

Knihovna se pomalu, ale jistě dostává do povědomí nejen obyvatel Hejtmánkovic. Řady čtenářů i návštěvníků se rozrůstají.

Velice si cením důvěry, kterou do nás vložila naše pověřená knihovna tím, že nás nominovala do soutěže Knihovna roku Královéhradeckého kraje 2023. To, že by se naše knihovna mohla umístit na 2. místě, nikoho nenapadlo, je to ohromný úspěch.

Kontakt na autorku: knihovna.hejtmankovice@seznam.cz

Knihovna U Mokřinky

Dagmar Honsnejmanová

Název knihovny: Knihovna U Mokřinky

Odkaz na webovou stránku: <http://knihovna.obecmokre.cz>

Počet obyvatel obce: okolo 170 (neustále se to mění) ©

Otevírací doba v týdnu: každý den v době otevření obecního úřadu

Pověřená knihovna: Městská knihovna v Rychnově nad Kněžnou, středisko Městská knihovna Opočno

Umístění a vybavení knihovny – např. dostupnost v rámci obce, charakteristika a velikost prostor, bezbariérovost, doplňování fondů, technické vybavení

Knihovna se nachází uprostřed obce v budově obecního úřadu. Tvoří společné centrum s hřištěm pro děti, novou autobusovou zastávkou s policíčkou na knihy a časopisy a s příjemným posezením před knihovnou. V létě je toto místo obzvlášť oblíbené pro svoji záplavu květin, které lemují celou budovu a okolí. Knihovna je bezbariérová (s pomocí), prostory jsou jasně dané. Budova se rozšířit již nedá, takže sen o větší knihovně je opravdu zbytečný. Ale prostory, které máme k dispozici, jsou využité téměř do posledního centimetru. Stále je však co vylepšovat. Doplňování fondů probíhá z vlastních zdrojů obce, darů nakladatelství či jiných organizací a z meziknihovních výpůjček, které hodně využíváme. Technické vybavení je na dobré úrovni. V roce 2023 jsme obdrželi z programu VISK 3 nové počítačové vybavení včetně tiskárny k výpůjčkám knih, tiskárnu se skenerem a laminátorem. Obdrželi jsme také zdarma projektor na promítání a plátno.

Služby knihovny – např. zaměření služeb, účast v celostátních projektech, spolupráce se školskými zařízeními a spolky

Knihovna je v první řadě půjčovna knih a časopisů. Hned na to navazuje knihovna jako společenské centrum obce, a to doslova. Jelikož v obci není ani základní, ani mateřská škola, pořádá akce pro všechny generace sama. Pro děti s rodiči se připravuje mnoho soutěží, výtvarných a vzdělávacích akcí. V obci jsou dva spolky. Pro seniory funguje při knihovně spolek Čajovna u bludičky, kde se pořádají besedy, přednášky, výstavy, společenské

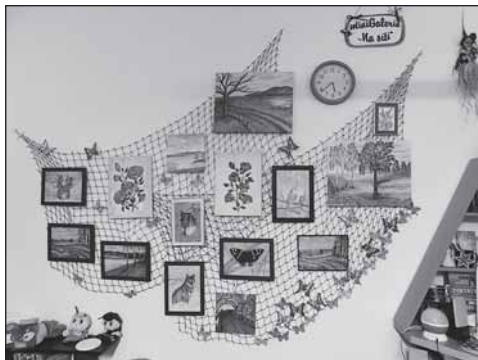

Myslivecká čajovna

akce, posezení s jubilanty nebo se zajímavými lidmi. Pro všechny je tu i spolek Sliváci, který je zaměřen na turistiku a členové fungují coby dobrovolníci při akcích v obci. Knihovna ročně pořádá okolo 40 vlastních akcí, přesto se účastní i vybraných regionálních či národních akcí.

Příklad významné akce uskutečněné v letech 2022–2023

Mezinárodní fotografická a výtvarná soutěž věnující se vesmíru. Cílem projektu je podnítit a podpořit zájem dětí, mládeže i dospělých o vesmír jako objekt vědeckého zkoumání, uměleckého ztvárnění nebo jen jako vnímání jeho tajemna a krásy k estetickému rozvoji osobnosti a dalšímu vzdělávání. V neposlední řadě poukázat i na problém světelného znečištění, kterého se speciálně týkal i tento ročník.

Výstava mokerské malířky Hany Fabiánové

Čeho si na své knihovně nejvíc považujete?

Knihovnu jsme v obci obnovili v roce 1997, z ničeho. Považuji si velmi toho, že obec Mokrě vždy knihovnu velmi podporovala a podporuje. Máme štěstí na osvětlené starosty a starostky a jejich zastupitelstva. A velmi si vážím všech lidí, kteří knihovnu navštěvují jako čtenáři nebo účastníci akcí. Bez nich by naše snažení nemělo smysl. A jelikož účast neustále stoupá, svědčí to o tom, že knihovna je „nezbytnou“ součástí jejich každodenního života. Snad nebude znít příliš namyšleně, když řeknu, že knihovna je to nejlepší, co se v obci podařilo vybudovat a udržet. Poděkování patří také Emilu Musilovi-Daňkovskému, který ji v roce 1889 založil s myšlenkou oživit společenské dění v obci. Jeho duch provází knihovnu i dnes.

Co se vám v posledním roce povedlo?

Je nám velkým potěšením a ctí, že jsme obdrželi několik nominací od našich čtenářů, přátel a příznivců knihovny na ocenění Bibliotheca inspirans 2023. Celkem bylo do soutěže zasláno 170 nominací pro 89 knihoven. Pořadatelem je Nadace OSF ve spolupráci s Českou spořitelnou. Výsledky budou známy v září na celostátní konferenci Knihovny současnosti v Olomouci.

Jaká akce měla u návštěvníků největší úspěch?

K posledním největším úspěchům patřil letošní Slet čarodějnic, kterého se zúčastnilo rekordních víc než 120 osob, z toho bylo 50 dětí. Čarodějnice jsou u nás velmi oblíbené, protože na děti čeká spousta úkolů na stanovištích (letos jich bylo 16) a tradiční soutěž ve střelbě lukem a šípy s lučištníkem Lukym. Nechybí společné opékání špekáčků a běhání okolo ohně s lampiony.

Kontakt na autorku: Knihovna.U.Mokrinky@seznam.cz

KNIHOVNA
- MÍSTO SETKÁVÁNÍ

Výlety s Knihovnou Jaroslava City

Jiřina Bittnerová

Zámek v Opočně, rozhledna na Šibeníku u Nového Hrádku, poutní místo Rokole, přehrada Les Království u Dvora Králové, zřícenina hradu Vízmburk...

To je jen malý výčet našich společných výletů s Knihovnou Jaroslava City ve Vysokově.

A jak to vlastně začalo? Na jedné z našich podzimních lekcí pro seniory „Trénování paměti“ v knihovně přišla zmínka o blížících se vánočních trzích v Kuksu. A pak padla ta důležitá věta – co si tam udělat společný výlet? Od slov k činu nebylo

daleko a ještě ten měsíc jsme se rozjeli na zmiňovaný vánoční trh. Vánoční trhy se poté staly takovou naší každoroční stálicí. Pouze v loňském roce z důvodu zrušení přímé linky se Kuks musel obejít bez nás.

Tím se odstartovaly naše další „výlety s knihovnou“.

Navštívili jsme pěšky, autobusem a vlakem řadu míst nejen v našem nejbližším okolí. Vypravili jsme se do Prahy na prohlídku nově otevřeného Národního muzea, v Poděbradech jsme vypluli na vyhlídkovou jízdu lodí k soutoku Labe s Cidlinou, ve Voletínách u Trutnova v domě Pod Jasa-

nem jsme se naučili techniku tkaní na kolíkovém stávku, u sousedů v lázeňském městě Kudowa jsme si pochutnali na pečených pstruzích...

V knihovně vždy domluvíme náš příští cíl cesty. Já vyhledám potřebné informace – vhodný spoj, ceny případných vstupů do památek (na tyto vydaje částečně přispívá i místní organizace Červeného kříže). Důležitá je i možnost občerstvení. Snažíme se, aby každá naše cesta měla příjemné

zakončení – jak jinak než u dobré kávy, popřípadě i se sladkou tečkou.

Všechny informace kam, kdy, s pozváním na cestu najdou zájemci na webových stránkách vysokovské knihovny.

Každoročně se uskuteční několik takovýchto společných výletů. Někdy je účast v hojném počtu, někdy v komornějším obsazení. Vždy tak, jak se komu zadaří. Pokaždé však vyrazíme s dobrou náladou a věře, že na našich cestách zažijeme spoustu legrace.

V záloze pro letošní rok máme ještě několik vybraných tipů. Na závěr roku si také určitě nenecháme ujít některou z vánočních akcí:

Kramolna – prodejní vánoční výstava pořádaná místní knihovnou?

Vánoce na Kuksu?

Advent v trutnovském UFFu?

Uvidíme.

Tak třeba někde na shledanou!

Kontakt na autorku: bittnerova.jirina@email.cz

**KNIHOVNA
- MÍSTO SETKÁVÁNÍ**

Slavoj je plný zvířat

Marta Pešková Staníková

„Královédvorský Slavoj je plný zvířat,“ zaznívá z úst moderátora vždy, když je řeč o Městské knihovně Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem. A obecnost se tím vždy baví. Cílem moderátora pravděpodobně nebývá pobavení nás přihlížejících ani metaforické vyjádření vlastností královédvorských knihovníků, ale přiblížení vzhledu naší knihovny. Ono to tak totiž opravdu je.

V oddělení pro děti, kde jsou regály naučné literatury umístěny mezi malbami s africkou zvířenou, stojí také terárium s křiklavě zelenými ještěrkami. Felzumy madagaskarské jsou velmi rychlá zvířata, slouží tedy pouze pro pozorování jejich chování za bezpečnými skleněnými stěnami. Snad

Včely

proto, aby měly děti možnost některé zvíře také pohládit, jsme do druhého terária v oddělení pro děti umístili agamu vousatou, která proti hlazení a chování nemá sebemenší výhrady. Na chodbě před dětským oddělením stojí na vyřazených knihách pro změnu nervy uklidňující akvárium, kde mírumilovně proplová několik desítek různobarevných rybiček. Vstup do hudebního oddělení hlídá naše Poldinka – želva vroubená. Výše zmíněná zvířata máme v knihovně celoročně. Jinak je to s posledním chovným druhem, kterým se chlubí naše knihovna pouze od jarních měsíců do podzimu. Včely. Včelí úl je umístěn v chodbě u hudebního oddělení hned naproti Poldince a je prosklený. To umožňuje návštěvníkům dlouhé hodiny pozorovat, jak v úlu panuje přísný řád. Včely létají trubkou vyvedenou skrz okenní rám volně ven a s nektarem zase zpět.

Agama

Od včelařů, kteří se v knihovně pravidelně každý týden setkávají, dostáváme za jejich podporu sklenici medu. A to je vážně dobrota.

Kontakt na autorku: peskova.stanikova@slavoj.cz

**KNIHOVNA
- MÍSTO SETKÁVÁNÍ**

Za ptačím zpěvem už podruhé

Vladka Buchtová

Ranní vycházky do přírody za ptačím zpěvem nejsou ničím novým. Nově je ale zařadila Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové do svého programu. V květnu minulého roku proběhla vycházka za krásného počasí, a tak není divu, že i účast byla hojná. Letos jsem měla obavy. Už ráno v sobotu 29. 4. se nebe mračilo a předpověď nevypadala vůbec optimisticky. Když jsem se blížila ke knihovně, moje naděje, že se meteorologové spletli, vzala za své, protože začalo drobně mrholit. No co, bude nás málo a bůhví, jestli vůbec někdo přijde... Teď se musím všem, kteří přišli, pokorně omluvit. Účast byla ještě lepší než minulý rok!

Před knihovnou jsem přivítala nejen Mgr. Libora Prause, Ph.D., který celou vycházku vedl, ale i všechny nadšené zájemce. Vyrázili

jsme, stejně jako minulý rok, na asi čtyřkilometrovou vycházku do přírodního parku Orlice. Měli jsme slíbeno, že za vhodného počasí bude součástí akce i ukázka odchytu ptáků pro vědecké účely a jejich kroužkování. Během cesty říční krajinou s loukami a slepými říčními rameny Orlice jsme se snažili pozorovat a určovat ptáky podle zpěvu. Někteří z návštěvníků už byli v této činnosti velmi zblhlí a já jsem jim jen mohla závidět jejich znalostí a hudební sluch.

Když jsme dorazili na místo, bylo už odchyceno poměrně dost ptáčků. Zatím byli uschováni

PROSTORY A VYBAVENÍ KNIHOVEN

ve speciálních pytlíčcích – žluté pro úplně nejmenší úlovky, modré pro střední a v červených pak byly „kolosální“ úlovky typu strakapoud nebo špaček. Na místě pan Praus připravil vše ke kroužkování a vážení ptactva, což při bližším pohledu vypadalo pro laika trochu hrůzostrašně. Kroužky vedle sebe vypadají jako pouta a způsob vážení – tj. ptáček hlavou dolů v ruličce na malé váze – také nevypadá úplně šťastně. Nicméně byli jsme všichni ujištěni, že ptáčci netrpí, i když jsou přece jen stresováni, takže prohlídka každého z nich byla

rychlá a stejně rychle pak byly všechny odchycené druhy po všech operacích propuštěny na svobodu. Při prohlídce ale vyšlo jasně najevo, že i ptáci mají různé povahy. Zatímco pěnkavy byly vyděšené, brhlík lesní byl neustále na útěku, strnad obecný si focení všech užíval a špaček se vyloženě naparoval, paní strakapoudová byla tak vzteklá, že nejenže pana Prause zobákem poranila, ale tak vehementně se bránila, že nebylo možné ji zvážit. Nedívím se jí. Pan Praus však přesně věděl, jak jednotlivé druhy vzít do ruky, aby jim neublížil, ukázal letky ptáků, podle kterých se dá usuzovat na věk, a v neposlední řadě zkontroloval starý kroužek nebo kroužek nový na pařátek umístil. Kromě pěnkav jsme si mohli vyfotit i červenu obecnou, sýkorky, špačka, pěvušku modrou nebo pěnici slavíkovou. Poté jsme si ještě mohli prohlédnout různá hnízda a i tady bylo možné rozlišit, který ptáček byl původním panem domácím.

Vycházka byla zajímavá, plná nových informací – název pěvuška modrá jsem slyšela poprvé – a pro nás i relaxační. Ptáčci své dobrodružství asi vydychávají dodnes. Ale to nám nezabrání připravit pro naše návštěvníky příští rok vycházku novou. A já mám od té doby v mobilu nainstalovanou aplikaci BirdNET na rozeznávání ptačího zpěvu...

Kontakt na autorku: vladimira.buchtova@svkhk.cz

S knihovnou v jednom domě

Eva Semrádová

Vize knihovnictví pro rok 2030¹ říká: známkou prosperující obce je knihovna, která poskytuje

na dobré úrovni tradiční služby a zároveň je otevřeným, bezpečným prostorem pro komunitní život. Knihovna s komunitními funkcemi aktivně reaguje na různorodé potřeby obyvatel, posiluje vztah

¹ MACHÁČKOVÁ, Lucie, ed., ŠEDÁ, Marie, ed. a RICHTER, Vít, ed. Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030: knihovny – pilíře občanské společnosti, vzdělanosti a kultury. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2020. 86 stran. ISBN 978-80-7050-734-6. Dostupné také z: https://ipk.nkp.cz/legislativa/koncepce-strategie-deklarace/03_deklarace.htm.

PROSTORY A VYBAVENÍ KNIHOVEN

k regionu, spolupracuje s místní samosprávou, s místními spolky i ostatními organizacemi.

Dlouhodobé podceňování role knihovny v životě obce se nyní na mnoha místech projevuje v nepřipravenosti na tyto cíle. Ke zmapování nabídky kulturních, vzdělávacích a komunitních aktivit můžeme využít standard pro dobrou knihovnu. Zjistíme, že v roce 2022 přicházely s dostatečnou nabídkou městské knihovny, ale v menších obcích měla splněno sotva třetina knihoven. Jednou z příčin tohoto stavu jsou nevyhovující prostory a chybějící technika. A to v době, kdy požadavky na moderní vybavení rostou.

Informační centrum a knihovna Trojanovice

Novostavba informačního centra a knihovny v obci Trojanovice v Severomoravském kraji byla otevřena v roce 2021, v budově se ještě nachází pošta a veřejné WC. Společně s dalšími dvěma budovami, kde jsou obchody a kavárna, a moderně upraveným venkovním prostorem vzniklo živé centrum obce. *Foto: Libor Stavjaník*

V minulém čísle zpravodaje jsme popisovali typ stavby „obecní dům“. Knihovna se nastěhuje do společného domu například s obchodem, zdravotním střediskem, poštou, kavárnou, může to být zároveň sídlo obecního úřadu. „Spolubydlení“ knihovny s dalšími organizacemi v jednom objektu přináší finanční úspory a zároveň je přívětivé k návštěvníkům, kteří najdou více služeb na jednom místě. Ještě těsnější propojení knihovny s dalším subjektem přináší **sdílené prostory**.

Koncept sdíleného prostoru je typický pro spo-

jení knihovny a komunitního centra. Odstraňuje se tradiční rozdělení funkcí, centrem spolupráce jsou multifunkční prostory s potřebným vybavením pro různé způsoby trávení volného času. Typickým znakem je prolínání služeb obou subjektů, volný pohyb uživatelů a koordinace nabídky akcí, jak to uvádí v následujícím článku příklad z Obecní knihovny a komunitního centra v Kostelní Lhotě. Použití sdílených prostorů se uplatňuje v menších obcích – opět je to cesta k finančně snadněji dostupné modernizaci knihovny. Pěčí architektů vznikají promyšlené, barevně sjednocené interiéry s využitím principů udržitelnosti, snadné údržby, které navíc mluví k návštěvníkům prostřednictvím příjemné atmosféry a zvyšují prestiž knihovny v obci.

Knihovna a komunitní centrum Vyšší Lhotě

Rekonstrukce obecní knihovny a komunitního centra ve Vyšších Lhotách (Severomoravský kraj) získala v roce 2023 ocenění Interiér roku. V jednom domě zde sídlí knihovna, mateřská školka a komunitní centrum. Ke sdíleným prostorům patří multifunkční sál, kuchyňka a sociální zařízení.

A jaká bude vaše knihovna v roce 2030? Podívejte se na knihovnu očima uživatelů, přizpůsobte se rytmu života v obci. Zamýšlení nad prostorovým vybavením knihoven a řadu užitečných postřehů přináší brožura pro knihovníky a zřizovatele **Veřejná knihovna – srdce obce**.²

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhk.cz

² O brožuru se můžete více dočíst v rubrice „Doporučujeme do vašich fondů“. Autorkou je Mgr. Lenka Dostálová. Ke stažení na: <https://mevrk.mzk.cz/files/uploads/Bro%C5%BEura-verze%20pro%20WEB.pdf>

Obecní knihovna a komunitní centrum Kostelní Lhota – místo, kde žijeme

Květa Šlemínová

Středočeská obec Kostelní Lhota, ležící v blízkosti lázeňského města Poděbrady, má za sebou velmi intenzivní a úspěšný rok 2022. Na jaře se podruhé přihlásila do soutěže Vesnice roku (první ocenění získala v roce 2016 za příkladnou péči v oblasti životního prostředí a zeleně, o rok později následovala stříbrná medaile v soutěži Entente Florale Europe 2017) a po vítězství v krajské soutěži se stala vesnicí roku 2022 v celorepublikovém kole. V obci s téměř 900 obyvateli hodnotitelská komise ocenila zdařilé investiční akce, péči o zeleň a nakládání s odpady. Uznání si získal bohatý společenský život, který rozvíjejí desítky místních spolků, a s tím související nabídka služeb moderní knihovny a komunitního centra.

V roce 2017 ještě obci, kde probíhal čilý kulturní život, chyběl společenský sál a jediným místem, kde se mohly pořádat větší kulturní a společenské akce, byl kostel. Ovšem interiérové uspořádání a nemožnost vytápění okruh nejen spolkových činností značně omezoval. Tak vznikl nápad vybu-

dovat v obci komunitní centrum a poskytovat služby a aktivity, které povedou ke zlepšení komunitních a společenských činností a vyšší podpoře sociálního začlenění.

Pro komunitní centrum se obec rozhodla rekonstruovat budovu původního obecního úřadu, jen přes místní komunikaci od kostela. V rámci tohoto projektu se ale s vybudováním knihovny ještě nepočítalo. Ta měla být umístěna v jiném objektu určeném k rekonstrukci, ale vzhledem k finančním nákladům se nakonec knihovna realizovala právě v budově nového komunitního centra. V roce 2019 za spolupráce s obecním architektem Ing. Tomášem Andrlem (kompozituRA, s. r. o.) vznikl projekt a proběhla následná realizace stavby. Hodně inspirace jsme čerpali v Metodickém centru pro výstavbu a rekonstrukci knihoven

PROSTORY A VYBAVENÍ KNIHOVEN

při Moravské zemské knihovně v Brně. Na celkovém vybavení knihovny i komunitního centra se podílel místní truhlář a firma VLANAD Interiéry. S financováním celého projektu obci pomohly z velké části dotace z IROPu, MAS Podlipanska, o. p. s., a Středočeského kraje.

V nevelkých prostorách knihovny najdete nejen knižní fond, čítající bezmála 1300 svazků, 15 titulů časopisů, audioknihy, deskové a společenské hry, ale také dětský koutek s velkou magnetickou tabulí, odpočinkové niky s osvětlením, křesílka, stolek. Nabízíme též půjčování e-knih a audioknih aplikace Palmknihy. Pokud čtenáři nedisponují vlastním zařízením ke čtení e-knih, máme k zapůjčení i tablety, na kterých si mohou tuto službu vyzkoušet. Zřízeny jsou též dvě „knihobudky“: jedna je umístěna v prostorách komunitního centra a druhá na obecním sběrném dvoře – RE-USE centru.

Společenský sál slouží především místním obyvatelům pro každodenní aktivity, jako je setkávání spolků, cvičení, stolní tenis, programy pro děti i dospělé, divadlo, příměstské tábory, zasedání zastupitelstva a podobně. Díky šedesáti místům k sezení je možné pořádat různé semináře a školení. Součástí vybavení je dataprojektor s velkoformátovým promítacím plátnem, zvuková aparatura, dětský koutek, plně vybavená kuchyňka, cvičební prvky, jako jsou žebřiny, posilovací stroje, žíněnky, a samozřejmostí je i bezbariérový přístup. Knihovna též poskytuje přístup k internetu zdarma v obou prostorách budovy.

Činnost Obecní knihovny a komunitního centra Kostelní Lhota byla zahájena 2. 10. 2021 velkou slavnostní akcí, které se účastnilo na dvě stě obyvatel naší vesnice. Od té doby jsou knihovna i komunitní centrum maximálně využívány nejen obyvateli, ale i občany okolních vesnic pro všechny možné příležitosti. Skvělé místo k setkávání, jako je naše knihovna s komunitním centrem, vzniklo za podpory obce, pana starosty, celého zastupitelstva a mnoha dobrovolníků; všem patří poděkování.

Obecní knihovna a komunitní centrum Kostelní Lhota: <https://knihovna.kostelni-lhota.cz/>

- Velikost plochy pro veřejnost je cca 35 m² knihovna a 200 m² společenský sál včetně kuchyňky.
- Knižní fond je složený z výměnného fondu z Knihovny Kutná Hora, která je naší pověřenou knihovnou, a čítá cca 700 svazků. V našem vlastnictví máme cca 850 svazků. Dále spolupracujeme i s Městskou knihovnou Poděbrady.
- Otevírací doba pro veřejnost činí 4 hodiny týdně a od září plánujeme rozšíření.
- Přímo v knihovně se nachází dvě studijní místa a dále pak šest míst pro relaxaci.
- Jako knihovnice mám úvazek na 10 hodin týdně, od září tohoto roku to bude poloviční úvazek.

Kontakt na autorku: knihovna@kostelni-lhota.cz

Role sociálních sítí při budování a rozvoji komunitních knihoven

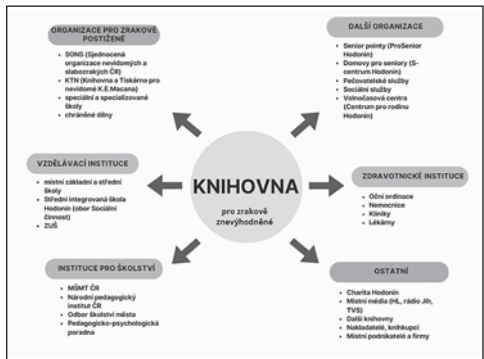
Monika Kratochvílová

„Knihovny jsou demokratickou platformou veřejného dialogu a participace občanů; jsou nedílnou součástí sociální infrastruktury, která posiluje soudržnost komunit.“¹

Aktuální výzvou pro veřejné knihovny všech velikostí je podporovat a rozvíjet komunitní potenciál místa, usilovat o postupné pronikání do veřejného prostoru a stávat se jeho samozřejmou součástí. Označení knihovna bylo vždy tradičně spojováno s konkrétním místem, budovou poskytující především výpůjční a informační služby. S postupující proměnou paradigmatu společnosti, ke které přispěl nejen nástup nových technologií, digitalizace a robotizace, doprovázené společenskými a sociálními změnami, se stále více potvrzuje, jak významnou roli pro rozvoj každého jedince představuje fyzické setkávání a osobní komunikace. Jedním z důležitých a nezastupitelných aktérů v rozvoji společenské komunikace, sdílení myšlenek, názorů, ale i polemik jsou právě veřejné knihovny – otevřené a přístupné všem bez rozdílu věku, vzdělání či společenského postavení. Moderní doba otevřela knihovnám nové možnosti, především v podobě virtuálního prostoru. Ten se stal již samozřejmou platformou ke komunikaci v nejšířším smyslu – ke sdílení názorů, myšlenek, výměně zkušeností, příkladů dobré praxe, k inspiraci i motivaci.

Podpořit rozvoj komunitního potenciálu místa při využití sociálních sítí na podporu komunitní funkce knihoven bylo cílem vícedenního semináře *Jak rozvíjet knihovně komunitu prostřednictvím sociálních sítí a dalších nástrojů*, který připravila Moravská zemská knihovna v Brně ve spolupráci s lektorkou Mgr. Barborou Buchtovou. Tématu komunitního knihovnictví se Barbora Buchtová

věnuje dlouhodobě jak při spolupráci na tvorbě aktuální Koncepce rozvoje knihoven, tak v rámci svého zapojení do projektu Sociální inovace v knihovnách; je jednou ze spoluautorek online kurzu Komunitní knihovnou krok po kroku.²

Ukázka mapování okolí knihovny

Seminář probíhal ve třech termínech 18. 5., 25. 5. a 1. 6., z toho druhé setkání online přes ZOOM. Věnoval pozornost budování a rozvoji komunit prostřednictvím sociálních médií, na kterých ukázal, že je lze využívat nejen jako platformu pro komunikaci s uživateli, ale mají potenciál pro rozvíjení spolupráce v místě a mohou se stát užitečným nástrojem pro síťování. Z důvodu svého zaměření na přípravu konkrétních projektů měl seminář omezený počet účastníků. Každý tak měl možnost se zamyslet nad tím, jak právě jeho knihovna umí využívat potenciál místa, tj. jak se dařít navazovat a rozvíjet kontakty a propojovat činnost knihovny s aktivitami komunit v místě. Mezi podmínkami pro přihlášení byla aktivní práce s uživateli v knihovnách, účet na některém ze sociálních médií a současně aktivní zapojení během jednotlivých lekcí i při plnění dílčích úkolů.

¹ <https://ipk.nkp.cz/docs/koncepce-rozvoje-2021-2027/koncepce-rozvoje-knihoven-2021-2027/view>

² <https://duha.mzk.cz/clanky/komunitni-knihovnou-krok-po-kroku-e-learningovy-kurz>

Prezentace ze semináře, Mgr. H. Matulová, Obecní knihovna Kořelec

Pro efektivní sdílení podnětů a informací, ale i pro plnění praktických úkolů v průběhu semináře založila lektorka společnou facebookovou skupinu.

Obsahem prvního setkání bylo vzájemné představení účastníků a jejich knihoven: s jakými komunitami aktuálně spolupracují, jaký je potenciál místa, kde je možné hledat příležitosti ke spolupráci. Jedním z prvních úkolů bylo zmapovat obec přes sociální sítě, zjistit lokální influencery, hledat možnosti pro zapojování uživatelů, tzv. crowdsourcing. Pro zmapování potřeb a situace v místě potřebuje knihovna zpětnou vazbu, která nemusí být vždy pouze přes dotazníky spokojenosti. Významným zdrojem informací mohou být krátké ankety, minidotazníky, nástěnka na podněty. Důležité je začít se ptát.

Standardní součástí činnosti knihoven jsou kulturní, vzdělávací a komunitní aktivity. Standard pro dobrou knihovnu uvádí jejich doporučený počet podle velikosti sídla. Otázkou, kterou by si každá knihovna měla klást, je, zda nabízené aktivity odrážejí zájem obyvatel v místě. Každá knihovna by měla být knihovnou pro všechny, vycházet vstříc zájmu těch, kteří žijí v místě, reagovat na jejich potřeby. Komunitní knihovny by navíc měly s uživateli počítat nejen jako s návštěvníky, ale jako s aktivními hybateli, kteří se spolupodílejí na činnosti knihovny, aby vnímali knihovnu jako místo, instituci, která je jejich a je tu pro ně. Správná míra otevřenosti knihovny vůči vnějším podnětům je vždy otázkou míry participace veřejnosti na činnosti knihovny. Není správné,

pokud rozhoduje o své činnosti knihovna sama, stejně jako není správné dělat vše, co si přeje uživatelé. V tomto vždy záleží na managementu knihovny, na jeho schopnosti akceptovat a naplňovat potřeby místa a současně zajistit, aby knihovna byla místem rozvoje, budování a rozvíjení občanské společnosti za předpokladu její důsledné neutrality. K tomu, aby knihovna uměla vytěžit potenciál svých uživatelů, dokázala je motivovat a zapojit do činnosti knihovny, potřebuje mít zpětnou vazbu, především znát svoje uživatele. Role osobní komunikace a vstřícnosti a empatie knihovníka je v tomto nezastupitelná. Knihovna není nikdy anonymní. Uživatelé ji mívají spojenou právě s osobou knihovníka. A na něm záleží, jak se podaří rozvíjet potenciál knihovny ruku v ruce s potenciálem místa.

Online webinář byl zaměřen na práci s uživateli, jak získávat informace a reagovat na jejich potřeby (jak se správně a kreativně ptát), jak navazovat spolupráci a partnerství a jak využívat komunitní principy při budování a rozvíjení komunitní knihovny včetně příkladů z praxe.

V průběhu posledního setkání prezentovali účastníci návrh komunitního projektu, přičemž v mnoha případech se jednalo o nové nápady, jejichž realizace může podpořit aktivní zapojení občanů a prohloubení jejich zájmu o aktivity knihovny.

Seminář potvrdil, že téma budování komunit je pro většinu knihoven stále otevřenou výzvou. Moderní doba nabízí nové možnosti a využití potenciálu sociálních sítí se stává nezbytným předpokladem pro úspěšnou práci s uživateli

Pracovní část semináře

pro knihovny všech velikostí. Jedním z prvních kroků každé knihovny by mělo být zpracování inventáře všech organizací a institucí v místě a jejich potenciál ke spolupráci. Může se jednat o začátek SWOT analýzy, která bude předcházet tvorbě vlastní koncepce, vize toho, čím chce být knihovna ve své obci, městě, a to jako instituce, která umí využít ke svému působení i otevřený prostor mimo budovu knihovny. Využití síťových kontaktů patří k užitečným nástrojům na podporu rozvoje komunitního knihovnictví. Není to jen o tom, mít profil knihovny na facebooku, insta-

gramu či youtube, ale zapojit knihovnu do nejružnějších sociálních skupin v místě, případně vytvářet nové skupiny a podporovat síťování i v rámci regionu. Knihovny by měly přispívat k tomu, aby fyzické i virtuální komunity pomáhaly podporovat vztah k místu, zajímaly se o celospolečenská i místní témata a posilovaly vzájemnou soudržnost a důvěru. Knihovnu bude následně více vidět, více slyšet a stane se nepostradatelnou součástí života ve své obci i v životě jejích obyvatel.

Kontakt na autorku: Monika.Kratochvilova@mzk.cz

Rozvoj digitálních kompetencí v základním vzdělávání

Vanda Vaničková

Digitální, virtuální, online. Pojmy, které se během posledních let staly běžnou součástí našich životů a našeho slovníku. Pro někoho bohužel, pro jiné bohudík. Vzhledem k masivnímu užívání digitálních technologií ve všech rovinách života se dostalo toto téma i do školních dokumentů, podle nichž se vzdělává. A protože knihovny také vzdělávají, představím, co konkrétně by se měli žáci o digitálním prostředí a práci s ním dozvědět.

Pokud není školní hantýrka vaší doménou, doporučuji malou připomínku v článku *Na co učitelé slyší aneb Základní školská terminologie*.¹ Dnes vypíchneme zejména **klíčové kompetence** neboli soubor dovedností, znalostí a postojů, který by měl žákům pomoci uplatnit se v běžném životě. Donedávna bylo v základním vzdělávání definováno šest klíčových kompetencí (*k učení; řešení problémů; komunikativní; sociální a personální; občanské; pracovní*). Nyní je z nich šťastná sedmička, přidaly se **digitální kompetence**. První

dojem z těchto kompetencí může lákat k mylnému dojmu, že se jedná jen o práci s počítači a znalost jejich technických parametrů. Digitální kompetence však zahrnují vícero oblastí, jež jsou pro knihovníky už nějaký ten pátek denním chlebem. Hlavním cílem nové klíčové kompetence je **pomoci žákům vyznat se v digitálním světě**, uvědomovat si jeho **výhody**, ale dobře znát i **rizika**.

Co by měl konkrétně žák dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání na konci devítileté školní docházky v této oblasti zvládnout?²

- **Informace a komunikace:** Vyhledávat data a digitální obsah, kriticky vše posuzovat a volit k tomu vhodné způsoby a prostředky. Jinými slovy se jedná o hlavní pilíř informačního vzdělávání, které je alfou a omegou knihovnické práce.

- **Tvorba a vyjádření:** Vytvářet a upravovat digitální obsah dle potřeby pomocí různých nástrojů a programů. V knihovnickém prostředí jsou například hojně využívány Canva, Google nástroje, balíček MS Office, Photoshop – je nutno

¹ Dostupné na WWW: <https://svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20190105>

² Upraveno dle: <https://revize.edu.cz/digitalni-gramotnost-v-rvp-zv>. Podrobné rozpracování pro 3., 5., 7. a 9. ročník ZŠ k dispozici zde: <https://revize.edu.cz/files/npo-uzlove-body-v-2.pdf>

pokračovat dál?

- **Bezpečnost a etika:** Chovat se i v digitálním prostředí eticky, předcházet negativnímu dopadu využívání digitálních technologií na své duševní i fyzické zdraví, včetně dopadů na okolí. Na první dobrou mě z této kategorie napadají preventivní programy na téma kyberšikana, digitální stopa a používání sociálních sítí – jasné stálíce vzdělávací činnosti knihoven.

- **Přínos a vývoj:** Pochopit význam technologií pro společnost, včetně příležitostí a rizik, která jsou s technologiemi spojena.

- **Využití a zapojení:** Ovládat digitální zařízení a efektivně je využívat k zábavě i vzdělávání.

- **Efektivita a inovace:** Používat digitální technologie tak, aby zjednodušily pracovní postup a zkvalitnily výsledky naší práce.

Neznám práci všech knihoven v kraji, ale když si v hlavě promítnu akce, o nichž píšeme v U nás, má to jasný výsledek. Knihovny jednoznačně přispívají k rozvoji digitálních kompetencí dětí, žáků i dospělých. Mnohé kreativně, s nápadem, a ještě ke všemu ve všech výše zmíněných oblas-

tech. Ty, co se zatím zaměřují třeba jen na jednu nebo dvě výše popsané oblasti, mají nyní nápovědu a přehled, co všechno pod digitální kompetence patří. Konkrétní inspirace, jak ještě více a lépe kompetence posilovat, najdete pro oba stupně ZŠ a všechny vyučovací předměty zde: <https://revize.edu.cz/materialy-pro-predmety>. Větší fanoušci tématu mohou zavítat na seminář či webinář: <https://revize.edu.cz/nabidka-podpory-a-kurzu#kurzy-a-webinare>. Cílovou skupinou jsou učitelé, ale knihovník se zájmem bude jistě také vítán.

Byť se nepohybujeme v právní oblasti, myslím, že okřídlené „*neznalost neomlouvá*“ se v tématu digitální kompetence skvěle hodí. To, že jako dospělý neznám digitální svět (nebo v něm netrávím tolik času), není oprávněný důvod, proč nepomoci dětem naučit se v něm orientovat. Ať chceme, nebo ne, současné děti budou s technologiemi žít, proto je stěžejní, aby jim rozuměly a věděly, co od nich čekat. V dobrém i zlém. ☺

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

Stopy historie v knihovním fondu Lékařské knihovny Lékařské fakulty v Hradci Králové

Olga Pitašová

O Lékařské knihovně (LK) Lékařské fakulty v Hradci Králové se jistě předpokládá, že má ve svých fondech především nejnovější odbornou literaturu z oblastí medicíny a příbuzných oborů. Knihovní fond LK tak skutečně tvoří především české a cizojazyčné aktuálně vydávané medicínské knihy a časopisy v tištěné i elektronické formě, učebnice a odborné elektronické databáze od světových i tuzemských vydavatelů a poskytovatelů. Přednostně ve volném výběru knihovny proto probíhají časté obsahové prověrky fondu a nabídka dostupných pramenů je průběžně aktualizována a doplňována nejnovější odbornou literaturou.

Méně známou, ale určitě zajímavou a z kontextu oboru důležitou součástí knihovního fondu LK je ale i jeho tzv. historická část, která disponuje vybranými lékařskými knihami a časopisy vydanými v období cca 80. let 19. století – 40. let 20. století. Z hlediska jazykového se jedná o prameny v češtině, angličtině a především v němčině. Zastoupení německého jazyka je především u monografií dominantní a je dáno tím, že většinu z této části knihovního fondu tvoří převzatá zabavená německá studijní lékařská knihovna z Českého Dubu, která se stala součástí knihovny Lékařské fakulty v Hradci Králové při jejím založení v roce 1945 a oficiálním otevření v dubnu 1946.

Pro doplnění je možné uvést některé další

zajímavé akvizice do knihovního fondu z prvních let fungování LK, uváděné v dostupných prame-
nech:¹

- dar anglického velvyslanectví: časopisy The British Medical Journal a The Lancet
- otolaryngologická knihovna z německého majetku v Brně
- 23 titulů lékařských časopisů vydaných za války v Anglii (přes Národní a univerzitní knihovnu)
- dar 200 knih od Masarykova ústavu v New Yorku
- předplatné a dary anglických a amerických časopisů (např. Proceedings of the Society

for Experimental Biology and Medicine, Journal of the American Medical Association)

Tato část knihovního fondu není v LK volně dostupná, dokumenty jsou uživatelům k dispozici na vyžádání např. při zpracovávání témat z historie oboru, při psaní článků, přípravě vysokoškolských kvalifikačních prací apod. Prameny jsou využívány také při uspokojování požadavků přicházejících do LK z jiných knihoven v ČR i v zahraničí v rámci meziknihovní výpůjční služby.

Kontakt na autorku: pitasovao@lfhk.cuni.cz

---

¹ Např.: Bouček, Bohuslav. Dvouletá činnost fakultní pobočky královéhradecké (1945–46 a 1946–47). 1947, 224 s.

Rytíři Řádu krásného slova – Kde končí svět 2022/23

Marta Pešková Staníková

Kde končí svět? „Pro kapra je konec světa břeh rybníka, pro mšici na lístku růže... Cím víc budeš vědět, tím větší bude tvůj svět.“ Tolik úvod z propozice projektu – kraťásek Zbyňka Malinského z knihy Kolotoč s labutěmi, vydané jičínskou knihovnou v roce 1999.

Již XIII. ročník celostátního projektu Klubu dětských knihoven SKIP byl ve znamení Dobrých zpráv. Tak zněl také jeho podtitul. Opět široké

Soutěžící děti

téma, které uchopila každá knihovna podle svého. V našem regionu se zapojilo celkem 11 knihoven. Ze statistiky vyplývá, že v místních kolech byly vyhlášeny 11x literární soutěže, 5x výtvarné soutěže, 2 knihovny se zapojily do oblasti dětského čtenářství a jednou byla zastoupena i oblast literárně-dramatická.

Po vyhodnocení místních kol v přihlášených knihovnách bylo posláno k regionálnímu hodnocení celkem 35 literárních prací. Nejčastěji se v nich objevoval autorův prožitek. Někdo psal o rodině, někdo o všem dobrém, co se děje v jeho městě a okolí. Příběhy byly psány formou prózy i poezie, často byla literární oblast spojena s výtvarnou a do ruky se nám dostaly úžasné komiksy. Tyto literární práce, tradičně umístěné na Google disku Klubka, hodnotilo 19 knihovnic z různých knihoven našeho kraje.

Regionální vyhlášení výsledků proběhlo v úterý 16. května 2023 v Městské knihovně Slavovj ve Dvoře Králové nad Labem. Téměř 60 účastníků si poslechlo turnovské vypravěče příběhů a seznámilo se s redakční radou na Žižkovkastu. Po předá-

ní cen, diplomů a vyhlášení nominovaných rytířů Řádu krásného slova zahrál naprosto skvěle kroužek náhodské knihovny „Za oponou knihovna“ divadelní představení na motivy knížky Daniely Krolupperové Polštářoví podvodníci. Po dopoledním programu následovala v Safari parku prohlídka nejzajímavějších expozic s průvodcem.

Safari park

Po regionálním vyhodnocení pravidelně následuje závěrečné vyvrcholení celého projektu zpravidla v Zrcadlové kapli Klementina. Jinak tomu nebylo ani tentokrát. Ve středu 7. června odjela téměř třicetičlenná východočeská expedice složená z dětí – čtenářů a také se třemi nominova-

nými rytíři do Prahy, kde bylo takto pasováno celkem 11 dětí z celé ČR. Do Řádu rytířů krásného slova byli pasováni za náš region: **Barbora Šobková** (MěK V. Čtvrťka v Jičíně), která psala o narození své sestry Terezky, **Alžběta Pechová** (MěK Úpice) adresovala svůj dopis o dění v Úpici bratřím Čapkům a **Martin Vejvoda** (MěK V. Čtvrťka v Jičíně) sepsal fiktivní příběh o nalezení raněného psa a jeho záchraně. Jak kdysi jeden slavný člověk (Milo Mahdall) řekl: V životě nejsou důležité ty velké věci, o kterých se píše tlusté knihy, ale mnohem důležitější jsou maličkosti, detaily běžného života, kterých si mnohdy ani nevšimneme. Právě v nich jsou ukryty ty nejdůležitější zprávy. A o tom to je. Nejen rytířům, ale všem účastníkům patří velké díky za to, že se jim podařilo posunout své hranice světa zase o kousek dál.

Kromě dětských rytířů byl do Řádu krásného slova pasován za spisovatele **Robin Král** a za interprety **Matouš Ruml**. Byla to opět velmi krásná a povedená akce v úžasném prostředí Zrcadlové kaple.

Kontakt na autorku: peskova.stanikova@slavoj.cz

Rytířka Marta Pešková Staníková

Na otázky Zlaty Houškové odpovídá Marta Pešková Staníková

Mezi dospělými, kteří jsou pasováni na rytíře Řádu krásného slova, je pravidelně vedle spisovatele a interpreta také zástupce, přesněji řečeno dosud vždy zástupkyně, knihovnické obce. V letošním roce se rytířkou stala ředitelka Městské knihovny Slavoj ve Dvoře Králové, Mgr. Marta Staníková. Její nominace byla před ní do poslední chvíle utajována...

Bylo pro tebe překvapení, že máš být pasována na rytíře Řádu krásného slova?

Ano. Do Prahy na pasování jsem jela s Alžbětou Pechovou, východočeskou rytířkou, a s výpravou dětí ze ZŠ Vítězná, které si výlet do Zrcadlové kaple nejen vysoutěžily, ale doslova vyčetly. Cereoniál jsem si užívala jako doprovod a hlavně jako předsedkyně našeho Klubka, protože jsme nominovali na pasování opět tři šikovné vítěze literární oblasti projektu.

Co jsi ve chvíli, kdy jsi se o nominaci dozvě-

děla, cítila? Co pro tebe osobně pasování znamená?

Je to úžasný pocit. V tu chvíli mi běželo hlavou tisíc různých myšlenek, vše mi docházelo až postupně. Pasování na rytíře vnímám jako ocenění práce jak mé, tak mých kolegyní a kolegů v královédvorské knihovně i v Klubku.

Některé knihovny mají pocit, že účast v projektu je jakási „práce navíc“. Myslíš si to také?

Nevidím zapojení do projektu jako práci navíc. Knihovny pro své čtenáře chystají každý rok stovky nápaditých programů nebo soutěží na různá témata. Podtitul projektu vždy umožňuje vytvořit program, který je knihovnou připravován v danou chvíli pro děti MŠ i žáky ZŠ tak, aby vyhovoval zadání projektu, takže pro některé knihovny, obzvláště v menších obcích, to může být spíš dobrá inspirace. Projekt je Helenou Šlesingerovou tak pečlivě připravený, že je možné si z nabídky jen vybrat.

Co pro tebe osobně projekt Kde končí svět představuje?

Za mě velmi dobře fungující celostátní projekt, který je svým vyvrcholením v Zrcadlové kapli Klementina zcela ojedinelý. Svědčí o tom zpětné

vazby nejen pasovaných dětských rytířů, jejich rodičů i pedagogů, ale také reakce všech pasovaných spisovatelů, interpretů a knihovníků. Bonus vidím v setkání soutěžících při vyhlašování na úrovni místních a poté regionálních kol.

Vidíš nějaký potenciál jeho rozvoje?

Už jsem to zmínila: využívat co nejlépe a nejvíce setkávání dětí a knihoven (v rámci regionu a koneckonců i celostátním), vzájemně se inspirovat. A možná více využít setkání s umělci (autory a interprety). Protože účast moravských knihoven na slavnostním ceremoniálu v Praze bohužel postupně klesá, pravděpodobně z důvodu vzdálenosti a času stráveného v dopravních prostředcích, uvažovala bych možná o rozdělení udělování řádu na českou a moravskou část (pasování v Praze a např. v Brně). Tím by bylo slavnostní vyvrcholení projektu a ten mimořádný zážitek přístupnější každé, i té nejmenší knihovně v ČR. Určitě totiž stojí za to.

Děkuji za rozhovor a za všechny Východočechy moc gratuluji!

Kontakt na autorku: zlata.houskova@gmail.com

Seniorská OKnA

Zlata Houšková

Za touhle zkratkou (pro úplnost) se skrývají tři slova – o knihovnických aktivitách – a samozřejmě především oblíbená soutěžní přehlídka knihovnických aktivit pro děti, případně mládež. Do české reality ji uvedla Mgr. Iveta Novotná z Městské knihovny Chrudim (jsem pro to, aby se zásluhy připomínaly). A protože knihovníci čas od času mění své

pozice v knihovnách, případně mají více zájmů, stejná knihovnice se již delší dobu zabývala myšlenkou realizovat obdobnou (nesoutěžní) přehlídku knihovnických aktivit pro seniory. V odborné sekci SKIP „60+“ se o takové přehlídce dlouze diskutovalo a popravdě nebylo zcela jasné, jak ji realizovat. Letos se konečně rozhodlo a podařilo: Seniorská OKnA, jak zní název nové přehlídky, jsou na světě. Proběhla ve dnech 13.–14. června

letošního roku v Lounech. A je třeba říci, že to byla opravdu mimořádně zdařilá akce a zřejmě zárodek dalšího úspěšného projektu s budoucností.

Trochu možná zklamal počet účastníků. Ti, kdo jsou zvyklí na 6–8 desítek účastníků na „dětské“ variantě OKnA, asi čekali více než tři desítky diváků, ale o to byla celá akce interaktivnější, více a svobodněji se diskutovalo. A také to bylo asi zklamání jediné. Následovala samá pozitiva. Především je třeba ocenit podíl Městské knihovny v Lounech. „Vytáhla se“ nejen jako spolupřátel a hostitel (všechno bylo skvěle připraveno, více než vstřícně zajištěno a po všech stránkách bohatě saturováno), ale především jako hlavní prezentující. Na rozdíl od tradiční přehlídky OKnA se nestřídali soutěžící z jednotlivých knihoven, ale první den prakticky ukázala bohaté portfolio svých aktivit právě hostitelská MěK Louny. Druhý den vystupovaly další knihovny již „jen“ s virtuální prezentací svých aktivit.

Lounská knihovna prezentovala svůj dlouhodobý projekt Třetí věk, představující pravidelných 29 (!) vzdělávacích kurzů pro seniory: k ukázkě kurzu fyzického cvičení se spontánně připojili téměř všichni účastníci přehlídky, cca 25 frekventantek kurzu taiči v prostorách parku všechny zcela okouzli, ukázka z kurzů trénování paměti mnohé inspirovala a vybudila, pěvecký soubor Senior Melody zvedl všechny ze židlí a publikum si vynutilo přidávky, výstava z historie Loun první republiky, kterou připravili účastníci kurzu historie, nadchla svou profesionální úrovní; prezentace kurzů Tablet–telefon ukázala, co vše lze seniory naučit, a nad kurzy zeměpisnými (od poznávání místa, regionu a republiky přes europis až po světosis!) nestačili přítomní žasnout. Vždyť kde jinde své seniorské frekventanty knihovna vyveze do Ameriky, Afriky, či dokonce do Austrálie?! V Lounech ano! Všechny kurzy samozřejmě nebylo možné prezentovat, takže odeznela jen stručnější informace o kurzech jazykových, tedy

angličtiny a němčiny (v nabídce jsou i další jazyky, realizuje se kurz, o nějž je zájem), historie, biologie, kresby, malby, keramiky, drátování, různých druhů umění včetně kreativního fotografování, jógy, cvičení na židlích, plavání a cvičení ve vodě, vzdělávání v problematice církevních řádů, kurzů Průmysl napříč, Svět médií, Dokumentem ke vzdělání atd. atd. Lounská knihovna se seniorům věnuje opravdu intenzivně, systematicky a v mimořádně širokém měřítku; každoročně cca 320 (před covidem 420) frekventantů svědčí o tom, že si to tamní senioři užívají. Jak parafrázovala jedna z účastnic přehlídky: „v Lounech by chtěl žít každý... senior“. Pro přesnější přehled a podrobnější informace doporučuji k nahlédnutí část webových stránek MěK Louny <https://www.mkl.cz/treti-vek>.

Inspirativní a velmi zajímavé ovšem byly i prezentace z Městské knihovny v České Lípě či Krajské vědecké knihovny Liberec, stejně jako praktické ukázky kurzů trénování paměti lektorky Stánie Benešové, podrobná informace o virtuální univerzitě 3. věku a možnostech jejího využití v knihovnách i další příspěvky. Každý si zkrátka přišel na své a účastníci to také v závěrečné – velmi bohaté – diskusi vyjádřili. Nešetřilo se superlativy, spokojenost (ba nadšení) byly zřejmé, debatovalo se nad mnoha otázkami, padly zajímavé nápady; například – dohodnout systém pomoci a spolupráce knihoven pořádajících zájezdy po republice pro seniory (např. frekventanty VU3V) ad. Podněty se bude zabývat sekce 60+. Na závěrečnou otázku, zda pořádat tuto přehlídku nadále pravidelně, odpověděli všichni účastníci jednomyslně ano!!!

Snad nevyzrazují příliš velké tajemství: příští (pravděpodobně květnová či červnová) Seniorská OKnA se otevře všem zájemcům pravděpodobně v Třinci. Určitě si je nenechte ujít!

Kontakt na autorku: zlata.houskova@gmail.com

Metodici podruhé v Kutné Hoře

Helena Vejvarová

Osobně jsem měla veliké štěstí, že jsem na pozici metodika začínala v roce, kdy proběhl první workshop metodiků ve Vyškově. Od té doby jsem chyběla jen na třech.

Už první setkání s metodiky z jiných krajů pro mě bylo hlavně divení. Ono se to nedělá všude stejně? Všichni si pomáhají a inspirují se navzájem. Opravdu jsem doufala, že to tak funguje i v našem kraji. Byla jsem tam od nás sama a s ostatními jsem se teprve měla setkat. A nebylo to úplně tak, jak jsem si myslela. Ale musím uznat, že se naše spolupráce s ostatními metodiky za ty roky hodně zlepšila, a možná i díky těmto workshopům.

Pořadatelky dají každému dalšímu setkání o kousek víc a musím je jen obdivovat, kde berou tu energii. Ale díky osobním setkáním vím, že je to baví, i když už nestíhají a přivítaly by posilu do týmu.

V Kutné Hoře jsme se setkali už podruhé. A jsem moc ráda, protože novou moderní knihovnu si místní knihovníci zasloužili. Je plná zajímavých nápadů a skvěle využívá i moderní technologie. Skutečně doufám, že rekonstrukce naší knihovny bude stejně úspěšná.

Uvítali nás místostarostka Kutné Hory Mgr. Kateřina Špalková a Mgr. Roman Hájek, ředitel Středočeské vědecké knihovny v Kladně. Pan Hájek se pozastavil nad názvem našeho setkání: „Název se mi zdál suchý, ale jak vidím, tak program suchý nebude.“

Příspěvek „Metodická činnost v oblasti mezi-knihovnických služeb“, přednesený Bc. Jitkou Kutmon, rozvířil emoce. Služba MVS, Získej a placení poštovního, to jsou témata věčných knihovnických diskusí a ani na tomto setkání jsme se nedobrali jednotného řešení.

Letošní workshop byl zvláštní tím, že proběhl i skutečný workshop. Sál se jako kouzlem změnil v počítačovou učebnu a následovalo zadání zpracovat popis projektu do VISK 3 nebo K-21. Museli jsme si vybrat do dvojice někoho z jiné knihovny a zpracovat popis z programu, který jsme ještě nedělali.

Druhý den byl pro mě příspěvek „Spolupráce městské knihovny a škol v Českém Těšíně“ Mgr. Dany Zipserové plný inspirace. Každoročně vydávané brožury s nabídkou pořadů pro školy je skvělý nápad. Soutěž vytvoření koláže z díla regionálního autora měla tak pěkné výsledky, že neodolám a něco podobného uskutečním i u nás.

Děkuji přednášejícím, hostům, organizátorkám a účastníkům za dva báječné dny.

Kontakt na autorku: vejvarova@knihovna.jicin.cz
Webové stránky knihovny: <https://knihovna.jicin.cz/>

Směr Havlíčkův Brod

Marie Jandová

Ve čtvrtek 11. května 2023 pořádala Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně tematický zájezd pro knihovnický jičínské regionu. Cílem návštěvy byla Krajská knihovna Vysočiny v Havlíčkově Brodě a komentovaná prohlídka centra města.

Po půl osmé ráno jsme vyrazili autobusem z autobusového nádraží v Jičíně na téměř dvouhodinovou cestu směr Havlíčkův Brod. S krátkou přestávkou na občerstvení a protažení končetin jsme do Havlíčkova Brodu dorazili před 10. hodinou. Zastavili jsme přímo u nově postavené Krajské knihovny Vysočiny a mohli tak hned obdivovat její pěkné moderní vzezření a části venkovních stěn porostlých rostlinami.

Při vstupu nás upoutal velký sál, umožňující pořádání nejen přednášek, ale i koncertů. Jeho příjemnou atmosféru a mikroklima dotvářela stěna pokrytá od podlahy až ke stropu osvěžující zelení pokojových rostlin. Jednoduché geometrické tvary velkého dřevěného schodiště k sezení a bílých stropních světel ještě více podtrhly a zútulnily právě členité listy rostlin.

Knihovna je prostorná, díky velkoformátovému prosklení plná světla a pěkně, moderně a účelně vybavená. K zapůjčení nabízí nejenom knihy a časopisy, ale i tiskoviny pro nevidomé, hmatové knihy pro děti i dospělé, cédděčka a gramodesky i stolní deskové hry. Hudbu si může návštěvník poslechnout přímo na místě v menší zvukotěsné místnosti nebo ve sluchátkách, aby nerušil ostatní. Dokonce si příchozí může zahrát na elektrické piano, jehož melodie mu bude opět hrát ve sluchátkách.

Knihovna nabízí spoustu útulných zákoutí ke čtení, klidové zóny k nerušenému studiu i dvě oddělené studovny vybavené počítačem. Samoobslužné vracení knih, využití počítačů pro dospělé

i v dětském oddělení, dotykové tabule k vyhledávání knih i velká interaktivní tabule jsou samozřejmostí.

Během naší návštěvy jsme si prohlédli i suterén budovy, kde se nacházejí kanceláře a sklad s kompaktními regály na kolejnicích, se kterými se velmi snadno manipuluje. Měli jsme zde možnost vidět přímo při práci i plně automatizovaný knižní skener pro velkoobjemovou digitalizaci knih. Tento robotický skener je vybaven systémem otáčení stránek s regulací rychlosti otáčení s ohledem na stav a stáří knihy.

Knihovna je veřejným prostorem, takže i když jste v Havlíčkově Brodě jen na výletě, můžete vejít, posedět v její kavárně nebo si přečíst časopis na střešní terase knihovny. I střecha knihovny je osázena zelení a je odtud výhled na okolí a kolem tekoucí řeku Sázavu.

Po obědě nás centrem Havlíčkova Brodu provedl a o zajímavostech města nám zasvěceně povídal příjemný mladý muž, zaměstnanec Muzea Vysočiny.

Havlíčkův Brod má zajímavou historii, řadu památek a krásné náměstí s několika dominantami, mezi které patří dům Karla Havlíčka Borovského. Město bylo založeno při Haberské stezce a od doby krále Jana Lucemburského neslo název Německý Brod.

Naši procházku jsme započali – jak jinak – u knihovny a řeky Sázavy, kde již není brod, ale klene se tu most. Podél pozůstatků městských hradeb jsme procházeli krásně zrekonstruovanou částí parku Budoucnost. Park se svojí kaskádou rybníků a spoustou vzrostlých stromů vyzývá k relaxaci a odpočinku. V parku jsme zastavili u pomníku Josefíny Havlíčkové, která přežila svého slavného syna. Za německé okupace byla její busta určena ke zničení. Do parku se vrátila z Prahy až v červenci roku 1946 společně s pomníkem Karla Havlíčka Borovského. Díky statečnosti lidí byly sochy zachráněny a slavnostně vráceny do města, přejmenovaného již na Havlíčkův Brod. Stalo se tak při příležitosti 90. výročí Havlíčkova úmrtí.

Parkem jsme prošli k děkanskému chrámu Nanebevzetí Panny Marie s mohutnou gotickou věží. Kolem děkanského kostela se v minulosti rozprostíral hlavní hřbitov. Dnes ho připomínají už jen náhrobní kameny ve vnější zdi kostela.

Prohlédli jsme si výstavu ve Štáflově baště, pojmenované po akademickém malíři, grafikovi a ilustrátorovi Otakarovi Štáflovi, jehož častým námětem tvorby byly Vysoké Tatry a Brod.

Navštívili jsme klášterní kostel sv. Rodiny řádu bosých augustiniánů, který stával již za městskými hradbami. Na severní straně kostela se nachází

kaple Božího hrobu, která je zřejmě kopií Božího hrobu v Jeruzalémě. Do přítomí kaple jsme vešli z kostela oltářem Pět ran Kristových.

V blízkosti klášterního kostela stojí Štáflova chalupa, kde je možnost se seznámit s životem lidí v dávné minulosti nebo si vybrat knihu v místním antikvariátu.

Prohlídku jsme zakončili na Havlíčkově náměstí s pohledem na Starou i Novou radnici, Koudelovu kašnu, mariánský sloup, a zejména na Havlíčkův dům, který každého upoutá nárožním arkýřem s věžičkou. Někteří z nás si na náměstí dali kávu a dort v kavárně Noll. Z německobrodského rodu Nollů pocházel kočovný herec Karel Noll, jemuž první filmovou roli Švejka svěřil sám Jaroslav Hašek.

Kolem 15. hodiny jsme se s tímto krásným městem rozloučili a přesně podle plánu jsme v 17 hodin dorazili zpět do Jičína.

Děkuji Knihovně Václava Čtvrtka za možnost zúčastnit se velmi zajímavé exkurze v milé společnosti knižních nadšenců. Mé velké díky patří také Alence Pospíšilové, knihovnici z Knihovny Antonína Bocha v Libošovicích, za zprostředkování této možnosti.

Kontakt na autorku: knihovnalibosovice@seznam.cz

Základy kybernetické bezpečnosti

Jana Benešová

Na jaře uspořádala Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně workshop o kybernetické bezpečnosti pro knihovnice a knihovníky regionu.

Přednášejícím byl Václav Maněna, na kterého jsme měli kladné recenze z jiných knihoven. Václav Maněna učí informatiku na střední škole, a jak sám říká, je lektor, ajťák a „jůtuber“. Má dlou-

holeté praktické zkušenosti s e-learningem, online vzděláváním a využíváním technologií ve výuce. Poskytuje webináře a online konzultace pro školy a organizace, které podporují vzdělávání.

Pro nás bylo hlavní, že nepřišel ajťák, který je nudný a kterému nikdo z nás nerozumí. Opak byl pravdou. Získali jsme praktické tipy k zabezpečení počítače, mobilu, e-mailu, účtů na sociálních sítích, e-shopech a dalších službách. Dozvěděli jsme

se, na co si dát pozor v online světě a jak můžeme předejít odcizení přihlašovacích údajů. Naučili jsme se vytvořit heslo, které je bezpečné a zároveň snadno zapamatovatelné. Důležité pro nás byly i tipy na zdroje, nástroje a metodické materiály, které pomohou se vzděláváním. Vše jsme si prakticky vyzkoušeli a dostali odkaz na webové stránky přednášejícího, kde jsou k nalezení zmíněné materiály.

Osobně doporučuji vyzkoušet si buď sami, nebo s dětmi, nebo třeba se seniory některý z testů, v němž je možné ověřit si znalosti a dovednosti z kybernetické bezpečnosti nebo z mediální gramotnosti.

Pokud někdo zápasí s množstvím hesel, až se dostane k tomu, že dává všude stejné a co nejjednodušší heslo, podívejte se na správce hesel Bitwarden <https://spajk.cz/bitwarden-spravce->

hesel-zdarma/. Zajímavá je také nabídka na ověření si, zda neunikly vaše přihlašovací údaje a další informace <https://haveibeenpwned.com/>.

Cenné je velké množství materiálů a zdrojů k výuce kybernetické bezpečnosti. Vše uvedené je možné získat na webu pana Maněny s názvem Knihovna Jičín: workshop Kybernetická bezpečnost.

Workshop velmi doporučuji pro knihovníky i návštěvníky knihovny jakéhokoliv věku. Kromě toho, že v něm získáte pro život velmi potřebné informace, je zábavný, praktický a srozumitelný.

Kontakt na autorku: benesova@knihovna.jicin.cz

Web přednášejícího: <https://manena.info/>

Zdroje a materiály:

<https://manena.info/2023/04/23/knihovna-jicin-workshop-kyberneticka-bezpecnost/>.

Jak slavík učil člověka moudrosti na královéhradeckých školách

Marie Magdaléna Landsmannová

„Nikdy nejez, co ti nechutná. Nikdy nelituj toho, co již nelze vrátit. Nikdy nevěř hloupostem.“ To jsou tři základní poučení z ukrajinské pohádky *Jak slavík učil člověka moudrosti*, ke které děti z mateřských a základních škol v Hradci Králové vytvořily vlastní ilustrace. Jejich výstavu si pak návštěvníci mohli na pobočce městské knihovny Slezské Předměstí prohlédnout do konce května.

Soutěž Ukrajinské pohádky Knihovny města Hradce Králové a informačního střediska Europe Direct Hradec Králové probíhala ve dvou kategoriích (mateřská škola a první stupeň, druhý stupeň základní školy). Úkolem účastníků bylo podle jednoho ze čtyř vybraných příběhů vytvořit výtvarné dílo. Mezi zadané pohádky patřily: *Jak slavík učil*

člověka moudrosti, Legenda o Ukrajině, Labuť husy a Rukavička. „Poslední můžete znát v Čechách spíše pod názvem *Boudo, budko, kdo v tobě přebývá,*“ vysvětloval jeden z organizátorů Jaroslav Beran.

Technika nebyla blíže specifikována, a tak se na výstavě objevily kresby, malby i koláže. Celkově se do projektu zapojilo 84 dětí. Slavnostní vyhlášení soutěže a vernisáž se konaly 10. května na pobočce knihovny na Slezském Předměstí, kde se sešlo třináct účastníků s rodiči.

Výherkyní v nejmladší kategorii se podle odborné poroty stala šestiletá Viktorie z mateřské školy Kamarád a ve starší Nikol ze Základní a mateřské školy Kukleny. Speciální cenu si pak odnesli žáci z Danety, školy pro děti se středně těžkým až hlubokým mentálním postižením.

„Jeden člověk chytil slavíka a chtěl ho sníst. Ale ptáček mu říká: Ne, já tě nezasytím, člověče. Raději mě nech letět a já tě naučím třem věcem, které se ti jednou budou hodit. Muže to potěšilo a slíbil, že ho nechá letět, pokud slavík splní svůj slib.“ – úryvek z *Jak slavík učil člověka moudrosti.*

Projekt městské knihovny spojil všechny účastníky bez rozdílu národnosti, což se projevilo i na stupních vítězů, kde byly jak děti z České republiky, tak z východu Evropy. Podle pořadatelů bylo cílem soutěže nejen zapojení co nejvíce soutěžících, ale i poučení žáků z Čech o ukrajinské

kultuře a ústní lidové slovesnosti. I proto knihovně pomáhala studentka Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové Kataryna Kropiva, která z Ukrajiny pochází. „Spolupracuje s námi od loňského roku. Káťa nám pomohla pohádky vybrat a přeložit,“ ocenil Beran.

Někteří účastníci na výtvorech pracovali v rámci vyučování. „Společně jsme je četli na hodině a následně probírali. Hledali jsme ponaučení i hlavní symboly, které se pak děti snažily na svých výtvorech zobrazit,“ vysvětlovala učitelka výtvarné výchovy na Masarykově základní škole v Pločtích, jejíž žáci se umístili na stupních vítězů s kolážemi k *Legendě o Ukrajině.*

„Když Bůh obydlel zemi lidmi, začaly jej jednotlivé národy prosit o kus země, kde by mohly žít. Jenom Ukrajinci si putovali bezstarostně krajinou a kochali se krásami světa. Jednou se rozhlédli kolem sebe a spatřili, že všude se hemží lidé. Každý měl svoje místo na světě, jenom oni ne. Vydali se tedy Ukrajinci k Bohu.“ – úryvek z *Legendy o Ukrajině.*

Výstava byla v knihovně na Slezském Předměstí do konce května, následně putovala do Kuklen a na závěr se objeví v hlavní budově ve Wonkově ulici.

Kontakt na autorku: majamagdalandsmannova@seznam.cz

Modernizujeme knihovnu aneb S chutí do toho a půl je hotovo!

Lenka Dostálová

Knihovny v obcích plní funkci multifunkční budovy, jejíž prostory se přizpůsobují různým skupinám uživatelů; od tichých studijních míst a čtecích koutků přes skupinky gaučů k sezení a diskuzi či dětské klubovny po místnosti pro společné aktivity a otevřené dílny. K dispozičnímu řešení budovy a interiéru přistupujeme podle spektra uživatelů, typu služeb a aktivit, které budeme uživatelům nabízet.

Pro usnadnění orientace v problematice interiérového řešení a zařizování knihoven byla vydána praktická příručka **Veřejná knihovna – srdce obce**. Vznikla v rámci činnosti *Metodického cen-*

tra pro výstavbu a rekonstrukci knihoven ve spolupráci s Ing. arch. Tomášem Hořavou, který má velké zkušenosti s rekonstrukcemi a vybavováním veřejných knihoven (např. Choltice, Mělník, pobočky Městské knihovny v Praze). Brožurka je souhrnem praktických rad a inspirativních nápadů, jak zrekonstruovat či zmodernizovat prostory knihovny tak, aby reflektovaly potřebu uživatelů i zaměstnanců knihoven. Podnětem k vydání byly opakující se dotazy z knihoven, týkající se vybavení a organizace interiéru, technických dotazů na materiály knihovního mobiliáře atd.

Přidanou hodnotou příručky je **pracovní list** (v podobě QR kódu), který obsahuje čtyři okruhy otázek, jejichž pomocí zjistíme informace o stavu

JAK ZAČÍT?
ANEB NAD ČÍM SE ZAMYSLET

1. Co chcete návštěvníci? Co nejvíc chybí nám, co obci?
2. Co se nám osvědčilo a co ne?
3. Jaké prostory budeme potřebovat a kdy?
4. Vyhovují jednotlivé prostory clovým skupinám? Jsou snadno dostupné?
5. Jaké plánované aktivity vyžadují vlastní oddělený prostor?
6. Jaké pomůcky, materiály a jaká technika bude potřeba? Jaké další vybavení? Jaké budou náklady na infrastrukturu (elektrická instalace, voda...)?
7. Jaké podmínky musíme vytvořit pro realizaci vzdělávacích i dalších aktivit?
8. Co se nám líbilo v jiných knihovnách?
9. Jaký bude další rozvoj knihovny?

PRAKTICKÉ RADY:

- Podívejte se na knihovnu očima uživatele, pejte se dětí, dospívajících i dospělých.
- Spolupracujte s místními organizacemi.
- Přizpůsobte se rytmu života v obci.
- Využijte venkovních prostor.

METODICKÉ CENTRUM

PRO VÝSTAVBU A REKONSTRUKCI KNIHOVEN

Náš poslední je být k dispozici všem zřizovatelům knihoven a knihovním. Letní mají zájem své knihovny vyřešit, hledat nejenom jejich architektonickou podobu (tedy prostorové uspořádání a vybavení), ale také společně diskutovat možné funkce, které by jejich knihovna mohla plnit ve prospěch obce.

MOŽEME VÁM NABÍDNOUT:

- rady a tipy, jak využít a zmodernizovat prostory v knihovnách,
- informace k financování (vyspané dotace i granty) rekonstrukci knihoven a obnovy knihovnického mobiliáře,
- kurzasy na ověřené výstavbě a dodavatele knihovnického nábytku a na architektky, kteří se podíleli na realizaci knihoven,
- odborné semináře na téma architektura knihoven a workshopy,
- metodické materiály k výstavbě a rekonstrukci knihoven,
- příklady dobré praxe.

Případné otázky k jednotlivým realizacím zodpoví Lenka Dostálová (lenka.dostalova@mzk.cz). Příručka je dostupná i v online verzi: <http://mzvck.mzk.cz/ke-stazeni>.

Na všech snímcích jsou příklady zrealizovaných realizací z knihoven v ČR.

Vydala Městská zeměká knihovna v Brně
Koutská 6/6, 602 00 Brno v roce 2023.
Foto: arch. MZK
Autori: Mgr. Lenka Dostálová, Ing. arch. Tomáš Hořava
Grafická grafka a sazba: Zuzana Hofrová
Tisk: Tiskárna MZK
© Městská zeměká knihovna Brno 2023

→
PRACOVNÍ LIST
- JAK NA NOVOU
KNIHOVNU -

Brožura
pro knihovny
a zřizovatele

VEŘEJNÁ KNIHOVNA
SRDCE OBCE

POMŮŽEME vám proměnit knihovnu v místo, kde budou uživatelé rádi trávit volný čas.
PŘINÁŠÍME vám informace, jak na přípravu rekonstrukce knihovny nebo při výstavbě nové.
OJASŇUJEME knihovním zřizovatelům vlastní představy a zjednotíme komunikaci architektů.
PŘÍBLÍŽÍME zřizovatelům současně pojetí veřejné knihovny a přikvapující město, které nabízí.

ZOBRAZUJEME
ZEMSKÁ
KNHOVNA

a potřebách knihovny a jejích uživatelů. Tento pracovní list lze využít i při přípravě koncepce knihovny.

Publikace včetně pracovního listu je **plně dostupná na webových stránkách** Metodického centra pro výstavbu a rekonstrukci knihoven: <https://mevrk.mzk.cz/files/uploads/Bro%C5%BEura-verze%20pro%20WEB.pdf>; **pracovní list**: https://mevrk.mzk.cz/files/uploads/PRACOVNI_LIST.pdf

Brožurka může posloužit jako podpůrný materiál při komunikaci s architekty nebo designéry a také při vyjednávání finanční podpory vaší knihovny u vašeho zřizovatele.

Modernizace či rekonstrukce knihovnických prostor nemusí být složitá ani nákladná, neboť existuje nespočet variant, jak dát knihovně novou podobu!

Kontakt na autorku: Lenka.Dostalova@mzk.cz

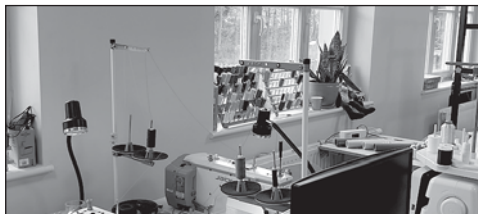
Jestem sobą aneb ERASMUS+ pro seniory z Polska a České republiky

Vladka Buchtová

Ve dnech 14. až 17. března jsem se jako jeden ze zástupců institucí, které připravují programy pro seniory, zúčastnila studijního pobytu ve Wrocławu. Studijní pobyt se konal v rámci ERASMUS+, zaměřeného na oblast vzdělávání dospělých. Projekt byl plně financován z dotace EU, kterou získalo Centrum kultury Wrocław-západ. Nutno podotknout, že k výzvě jsme byli jako knihovna přizváni spolkem Senioři Hradec Králové. Protože i při naší knihovně funguje klub seniorů a nově existuje i cyklus Univerzita volného času, zajímalo nás, jak to dělají jinde...

Odjížděli jsme 14. března z hradeckého nádraží malým autobusem. My, to znamená několik zástupců spolku Senioři Hradec Králové plus zástupci kulturních organizací... Po příjezdu jsme se ubytovali v parkhotelu Diament Wrocław a odpoledne už seděli v Centru kultury Wrocław-západ v Chociebuské ulici na první přednášce lektora Pavla Stařího, který centrum představil. Naše česká skupina se předtím rozdělila. Senioři se spojili se svými polskými kolegy a začali pracovat v krejčovské dílně na kostýmech pro divadelní představení, které se mělo konat následující dny a jehož aktéry byli sami senioři. Hlavním motivem byla ekologie.

Kulturní pracovníci se přesunuli do přednáškových místnosti, kde se nejdříve dozvěděli něco o centru samotném. Centrum kultury vzniklo v této části Wrocławu původně pro děti a mládež. Postupně však poptávali kulturní program i senioři, a tak vzniklo místo, které podle slov lektora má být místem nejen pro vzdělávání, ale i místem, kde se lidé cítí dobře. Lektori sami zde vytvářejí vlastní autorské programy, takže hlavní důraz je kladen na rozvíjení kompetencí v oblasti uměleckého rozvoje. Organizují se zde ale i školení v oblasti IT, tj. digitálního zpracování fotografií, lekcí práce se smartphonem či jak pracovat s cloudem apod. Vědomosti, které zde senioři získali, pak plně využili v době pandemie. Co zaujalo mne jako organizátorku klubu seniorů při SVK HK bylo, že senioři byli osloveni skrze své vnuky přes základní a střední školy. Zájem byl obrovský a mne napadlo, jak často člověk nevyužije šance, které jsou nabíledni.

V centru se mimo jiné pořádají autorské výstavy, divadelní workshopy a představení. Na nadaci, kde jsou lektoři na plný úvazek pouze tři, je to úctyhodný výkon. Nejvíce inspirující byl, podle mého názoru, fotografický workshop, a to proto, že nabízel volnočasové kulturní využití skupinám občanů v exkluzi. Projekt měl název „Jestem sobą – Jsem sám sebou“ a proběhl v rámci Evropského města kultury v roce 2016. V praxi to znamenalo vytvořit čtyři skupiny ve spolupráci s nízkoprahovým centrem. Skupiny tvořili lidé po výkonu trestu, problematická mládež, bezdomovci a handicapované děti. Všichni účastníci dostali jednorázový fotoaparát a měli za úkol pořídit fotografie právě na téma vlastní identity. Z fotografií, někdy velmi působivých a velmi dobrých, pak byla vytvořena výstava, která byla zahájena vernisáží. Kromě volnočasové aktivity pak měla tato činnost i další účinek, kterým bylo sebezpotvrzení vlastní identity účastníků, vědomí vlastní ceny a hrdost na svá díla, která mohli prezentovat za poměrně velkého zájmu veřejnosti.

Dalším nezvyklým jevem, provázajícím činnost polského kulturního centra, byl i fakt, že v čase, kdy bylo centrum ve finanční tísní, pořádali akce zdarma sami senioři – jako feedback si nedokážu představit nic lepšího. Inspirativní.

Ve středu 15. března jsme se šli na workshop a prezentaci paní Elvíry Szedo Mazurkiewicz, která je v současnosti ředitelkou centra. Paní Szedo-Mazurkiewicz připravuje pro veřejnost nabídku přizpůsobenou pro potřeby seniorů a její hlavní doménou jsou divadelní akce. První představení bylo právě pro děti z chudých rodin a poté se přidali senioři. Vše začalo jako jednorázová akce, z které poté vzešel stálý amatérský seniorský divadelní spolek. Jedním z prvních představení byl kabaret *Horrorek* aneb *Proč mají senioři rádi kabaret*. Na naše dotazy, kdo se o všechno stará,

zda mají režiséra, scenáristu, osvětlovače, kostymérku a další důležité profese, které k divadlu patří, paní Szedo-Mazurkiewicz odpověděla, že to vše dělá sama. Sklidila okamžitý obdiv. Sama přiznala, že se tak rozhodla právě kvůli faktu, že se původně mělo jednat o jeden počín. Brzy nato však vznikla další hra s názvem *Arcidzieło*, která vtipně popisovala zákulisí filmového průmyslu. Diváci se rekrutují obvykle z řad lidí, kteří se senioři pracují. Obvyklá délka představení je 50 minut, protože se zohledňuje zdravotní stav seniorů i to, že paměť už neslouží jako kdysi, nicméně senioři sami si vyžádali delší představení, takže nyní se hraje i přes hodinu. A to nemají náповědu. Po uvedení hry *Arcidzieło* udeřila pandemie, a tak došlo na online setkávání na platformě ZOOM, kde probíhaly čtené zkoušky. Paní Szedo-Mazurkiewicz upozornila na cíl této aktivity, kterým byl nejen společně strávený čas a terapeutický účinek v době pandemie ve formě online schůzek, ale i stále se stupňující náročnost různých hereckých technik, které amatérské herce v seniorském věku motivují – ať už je to trénování paměti nebo výslovnosti, překonání trémy, soustředění, technika chůze či herecké mluvy. Úkolem režisérky je také motivovat soubor v krizi či řešení konfliktů mezi herci. A těch je mezi deseti až čtrnácti. Zkouška probíhá jedenkrát týdně 2 hodiny. A nové scénáře už paní scenáristka, režisérka, osvětlovačka, kostymérka a iniciátorka celé aktivity, Elvíra Szedo-Mazurkiewicz, chystá. Plně vybavený a krásný sál k centru patří, takže problémy s prostorem centrum nemá. Takže nezbyvá než popřát „powodzenia“, což česky znamená něco jako „zlom vaz“.

Ve čtvrtek 16. března nás pak čekal seminář pana Arkadiusze Sarnese o zapojení seniorů do společenského života prostřednictvím multimediálního a digitálního vzdělávání. Pan Sarnes

vzal svá školení „od podlahy“, takže mezi prvními informacemi byly základní termíny týkající se uživatelského rozhraní, jak fungují okna, jak zadávat data, jestli je lepší touchpad nebo myš, jak se vytváří e-mailová adresa a v neposlední řadě jak si bezpečně počínat ve virtuálním světě. Jak se starat o počítač, jak na jeho aktualizace, údržbu, co je to digitální identita. Jak nainstalovat účinný antivír a že „gmailová“ adresa je lepší. Troufám si říci, že se jedná o informace, které jsou užitečné i pro mladou a střední generaci. Pak se už pan lektor mohl věnovat tématům, která seniory nejvíce zajímala: textový editor Word, zpracování fotografií, smartphony, tablety apod. Protože byli senioři pozornými žáky, mohli pak v pandemii své nově nabyté zkušenosti využít při online workshopech. Na nich se pak dozvěděli o možnostech Netflixu či využití VOD, což je něco jako u nás Archiv ČT. Nedá se zde popsat vše, ale pan Arkadiusz Sarnes jde ve své výuce skutečně do hloubky a nebojím se říci, že skupina seniorů, která absolvovala a absolvuje jeho kurzy, svými znalostmi vysoce převyšuje průměr digitálních znalostí široké veřejnosti.

Mimo prezentace jsme samozřejmě navštívili i další instituce a neopomněli jsme si prohlédnout i krásné město. Navštívili jsme mimo jiné středisko

KIS – Klub integraci społecznej – a Dzienny Dom Pomocy, což není nic jiného než nízkoprahové centrum a stacionář pro seniory, mládež a lidi bez domova. Zde jsme společně připravovali oběd, který jsme také ochutnali, a nebyl vůbec špatný. Kromě samoobslužné kuchyňky a školicích místností zde byla i počítačová učebna, tělocvična, krejčovská dílna a samozřejmě prostory pro výtvárné workshopy.

Bohužel jsem nakonec neviděla seniorské divadelní představení a kostýmy, ale vše se stihnout nedá. Přesto považuji návštěvu Wrocławu za velmi inspirativní. Setkání s lidmi, kteří s nevšední energií a elánem připravují akce, bylo optimistickou injekcí pro mnohdy již unavené organizátory a kulturní pracovníky. Je vždy dobré si uvědomit, že pokud nechybí nadšení, je možné téměř vše.

Kontakt na autorku: vladimira.buchtova@svkhk.cz

Sdružení knihoven ČR se stane spolkem

Valná hromada SDRUK ČR, 19. 4. 2023

Eva Svobodová

Svým obsahem velmi významná valná hromada Sdružení knihoven ČR (dále jen Sdružení) se konala 19. dubna 2023 ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové.

V době konání mělo Sdružení 92 členů (48 městských, 14 krajských, 20 specializovaných a 10 univerzitních knihoven).

Sdružení bylo až dosud zájmovým sdružením právnických osob. Nový občanský zákoník (od roku 2014) dále neumožňuje jejich zřízení, ale stávající sdružení ponechává tzv. „na dožití“ za přípuštění aplikace dosavadních právních předpisů a dále dává těmto sdružením možnost přeměnit svou právní formu na spolek dle svých příslušných ustanovení. Tuto možnost Sdružení nyní využilo, ovšem aby se mohlo stát zapsaným spolkem,

---

Z KNIHOVNICKÝCH ORGANIZACÍ

---

bylo potřeba změnit dosud platné stanovy. Výběr z nejdůležitějších ustanovení je uveden níže.

Sdružení je zapsaným spolkem, jehož účelem je podpora činnosti a rozvoje knihoven, ochrana a prosazování jejich zájmů, podpora jejich odborné spolupráce napříč obory a podpora knihovnictví. Pro naplnění svého účelu Sdružení vykonává zejména tyto činnosti:

- a) příprava a koordinace koncepčních řešení v doplňování, zpracování a zpřístupňování knihovnických fondů,
- b) kooperativní zajišťování informačních zdrojů a technologií,
- c) spolupráce při poskytování knihovnických služeb bez ohledu na jejich charakter či místo realizace,
- d) zajišťování jednotného přístupu do informačních zdrojů českých knihoven,
- e) hodnocení a výběr vhodných technologií pro knihovny procesy včetně vývoje metodik jejich aplikace,
- f) spolupráce při záchraně knihovnických fondů jejich restaurováním, vhodným uchováváním a digitalizací,
- g) koordinovaná příprava a sdílení metodik k informačnímu vzdělávání uživatelů,
- h) organizace odborných porad, seminářů, školení a konferencí,
- i) organizace kulturních a vzdělávacích aktivit,
- j) příprava, organizace a zajištění studijních cest a dalších zahraničních aktivit,
- k) vydávání odborných publikací,
- l) poskytování expertních stanovisek a odborná poradenská činnost,
- m) reprezentace knihoven při jednání s orgány veřejné správy na všech úrovních včetně aktivní účasti na legislativním procesu,
- n) reprezentace knihoven v organizacích zaměstnavatelů,
- o) reprezentace knihoven v mezinárodních organizacích.

Statutárním orgánem Sdružení je předseda Rady Sdružení. Zastupuje Sdružení navenek. Informuje Radu Sdružení o všech podstatných záležitostech týkajících se činnosti Sdružení.

V nepřítomnosti předsedy Rady Sdružení vykonává vše, co přísluší statutárnímu orgánu, místopředseda Rady Sdružení. Pro platnost právního jednání není rozhodující, zda jednal předseda či místopředseda. Nejvyšším orgánem Sdružení je členská schůze, zvaná valná hromada. Výkonným orgánem Sdružení je Rada Sdružení. Kontrolním orgánem je revizní komise. Členové Sdružení se podle svého zaměření a zájmů účastní práce v odborných sekcích. Na činnosti odborných sekcí a pracovních skupin se mohou podílet též zástupci knihoven, které nejsou členy Sdružení. Finanční prostředky získává Sdružení z členských příspěvků členů, z příjmů z vlastní činnosti, z darů a jiných věnování, z veřejných subvencí, dotací a příspěvků jiných organizací. Výše příspěvků členů se na příští rok nemění.

Valná hromada schválila přeměnu právnické osoby a uložila předsedovi, aby podal návrh na změnu právní formy Sdružení ze zájmového sdružení právnických osob na spolek. Členů orgánů Sdružení se to nijak nedotkne, dokončí svá funkční období. Valná hromada schválila nové stanovy ve znění úprav projednaných 19. 4. 2023. Po změně právní formy budou zveřejněny na webu Sdružení.

Dále valná hromada schválil vstup Sdružení do organizace EBLIDA. Členský poplatek činí 45 tis. Kč / 1 rok. Byla projednána česko-německá spolupráce knihoven a obsahová naplň konferencí Knihovny současnosti. Valná hromada odsouhlasila zvýšení konferenčního poplatku o 10 %. Členské knihovny mají nadále k dispozici ZOOM místnosti pro své aktivity a na neveřejné části webu online školení k problematice PR v knihovnách a ke strategickému plánování k využití kdykoliv a zdarma.

Za rok 2022 Sdružení hospodařilo se ziskem 134 536 Kč.

Valná hromada projednala a schválila zprávu o činnosti za uplynulý rok a plán činnosti a rozpočet na rok 2023.

Kontakt na autorku: eva.svobodova@svkhk.cz

Web: <http://www.sdruk.cz/>

Markéta Šolcová bdí nad Knihovnou Břetislava Kafky

Vanda Vaničková

Historie kostelecké knihovny sahá dle informací na webových stránkách do 19. století. Historie nové ředitelky knihovny je o poznání kratší, ale dle rozjezdu v prvních měsících to vypadá, že bude rozhodně pestrá. Nyní nad celým knihovnickým královstvím Břetislava Kafky drží ochrannou ruku Markéta Šolcová, čínorodá to žena. Ale udělejte si obrázek sami...

Zhruba před rokem jsem na tomto místě zpovídala vašeho předchůdce, jednoho z nových ředitelů knihovny v kraji. Nedá mi to a první otázka je jasná: Jaký je příběh vaší cesty do kostelecké knihovny?

Cesta do červenokostelecké knihovny vedla přes Trutnov, kde jsme se narodila a čtvrt století žila, Hradec Králové, kde jsem studovala na vysoké škole, a přes Mladé Buky a Úpici, kde jsme s rodinou několik let žili. Vystudovala jsem pedagogickou fakultu, pár let jsem učila na dvou školách český jazyk a literaturu, hudební a etickou výchovu, 10 let jsem byla s dětmi na mateřské dovolené, 12 let jsem pracovala jako vedoucí mateřského centra a střediska volného času a mám několikaletou zkušenost s prací asistentky krajských politiků za KDU-ČSL při Královéhradecském kraji.

V komunální politice jste aktivní, prolíná se to někdy s knihovnickým světem?

Česká republika disponuje v mezinárodním srovnání výjimečně hustou sítí knihoven (máme jich i s pobočkami přes 6 000), které jsou buď

příspěvkovými organizacemi měst v čele s ředitelkou/ředitelem, nebo přímo jejich součástí, odbory města v čele s vedoucí/vedoucím. Již tímto je dáno, že svět knihoven a komunální politiky se nemůže neprolínat. Tudíž je samozřejmě dobré být se světem komunální politiky v kontaktu, znát její prostředí a být takzvaně „v obraze“. Práci komunální politiky i ředitelky knihovny chápou jako službu lidem.

Z vašich knihovnických akcí mě aktuálně zaujaly deskové hry. Jakou hru (a nemusí to být deskovka) si zahrajete ráda?

„Deskovky“ u nás v knihovně vede kolegyně Tina Ungrová, mladá aktivní, nadějná a pracovitá

knihovnice, která si tento projekt sama vymyslela. Těší nás, že je o tuto aktivitu zájem a jednou měsíčně přichází 20 až 30 zájemců o hraní her. Já nejsem vyloženě „herní typ“, ale „Dostihy“, „Kris Kros“ nebo kvízové hry „Český film“ a podobně si někdy zahraji ráda.

A když jsme na stránkách knihovnického časopisu – co čtete s oblibou a naopak jaké čtivo bychom na vašem nočním stolku hledali marně?

Ráda čtu knihy, které mě něčím obohatí, krásou jazyka, hlubokými myšlenkami, vědomostmi nebo humorem. Z knih, které jsem za posledních pár měsíců četla, stojí za zmínku především *Bílá voda* Kateřiny Tučkové, *Skutečná cesta ven* romského autora Patrika Bangy (o jeho vnímání života romské rodiny a vztahů s Romy i „gádži“ nejen na pražském Žižkově v letech po sametové revoluci) a sbírka básní Miloše Doležala *Jana bude brzy sbírat lipový květ*. Obě naposled jmenované knihy byly letos oceněny cenami Magnesia litera. Marně byste na mém stolku hledali fantasy a science fiction.

Čím potěší kostelecká knihovna čtenáře v budoucnu? Našla by se vyloženě nějaká „specialita Markéty Šolcové“?

V prosinci minulého roku jsem zažádala o dotaci a na jaře letošního roku jsme tak mohli spustit novou službu pro čtenáře, a to „e-vypůjčky“. Dále mě baví pořádat besedy a přednášky napříč různými tématy, záběr je široký, ale všechny čtenáře a návštěvníky bych si dovolila pozvat na zářijový koncert kapely Swing sextet v knihovně zahradě a výstavu kreseb stavení ve Lhotě

za Červeným Kostelcem a v okolí, *Josef Kulda – Kraj mého mládí*, jejíž vernisáž se bude konat 25. září v podkroví naší knihovny za přítomnosti 97letého autora a jeho rodiny. Co se týká nových knih, mohu čtenářům doporučit novinku z našeho fondu, a to *Historii krkonošských bud*, kterou vydal KRMAP a ještě na jaře nebyla k sehnání. Mám tu čest zájemce pozvat na besedu s autorem knihy Martinem Bartošem v listopadu letošního roku. Novými zajímavými přírůstky jsou z mého pohledu i knihy *O češtině s Karlem Olivou* autorů Ivany Karáskové a Karla Olivy a kniha o světoznámém architektovi *Plečník* Blaže Vurnika a Zorana Smiljaniče. Další a další zajímavé knihy bych mohla jmenovat ještě dlouho, každoročně jich přibude do knihovny přes 1 200, tudíž přijďte a vyberte (nebo stáhněte ☺) si sami.

Když byla zmíněna politika – nový český prezident má chalupu nedaleko Červeného Kostelce. Může tato skutečnost nějak zasáhnout do života knihovny?

Samozřejmě, už zasahuje. Pan prezident Petr Pavel se právě díky tomu, že jezdí na chalupu do Lhoty za Červeným Kostelcem, i v Kostelci často vyskytuje. Minulý týden jsem využila příležitost a osobně jsem ho pozvala na zářijovou výstavu. Vernisáže se bohužel nebude moci zúčastnit; věřím, že to vyjde někdy příště. Jsem ráda, že máme po dlouhých letech nejen premiéra, ale i prezidenta, za kterého se nemusím stydět. A to, že pan prezident strávil část dětství v Červeném Kostelci, je příjemná nadstavba.

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

POZNÁMKY

Výlet seniorů z knihovny Jaroslava City ve Vysokově

Do čísla přispěly:

Mgr. Jana Benešová – Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně, **Jiřina Bittnerová** – Obecní knihovna Jaroslava City Vysokov, **Bc. Vladimíra Buchtová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Lenka Dostálová** – Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven, **Dagmar Honsnejmanová** – Knihovna U Mokřinky Mokré, **Mgr. Zlata Houšková** – SKIP ČR, **Bc. Kateřina Hubertová** – Knihovna města Hradce Králové, **Marie Magdaléna Landsmannová** – studentka žurnalistiky, **Ing. Marie Jandová** – Knihovna Antonína Bocha Libošovice, Kolektiv autorů z Místní knihovny Holovousy, **Mgr. et Mgr. Monika Kratochvílová** – Moravská zemská knihovna v Brně, **Mgr. Pavlína Mazánková** – Krajský úřad Královéhradeckého kraje, **PhDr. Olga Pitašová** – Lékařská knihovna Lékařské fakulty UK v HK, **Mgr. Petra Řoutilová** – SVK v Hradci Králové, **Bc. Eva Semrádová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Marta Pešková Staníková** – Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem, **Mgr. Eva Svobodová** – SVK v Hradci Králové, **Květa Šleminová** – Obecní knihovna Kostelní Lhota, **Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.** – Univerzita Hradec Králové, **Helena Vejvarová** – Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně, **Bc. Martina Zelenková** – Obecní knihovna v Hejtmánkovcích.

VĚŘEJNÉ KNIHOVNY KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE V ROCE 2022

STATISTICKÁ ROČENKA

H odnocení knihovnických služeb

K rajské statistické přehledy

K omunitní působení knihoven

K nihovnické soutěže a ocenění